

**PASSENDE BEOORDELING STRUCTUURVISIE
EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED PEEL
EN MAAS**

GEMEENTE PEEL EN MAAS

12 april 2012

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Afbakening	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Projectbeschrijving	8
2.1	Studiegebied	8
2.2	Opbouw van alternatieven, varianten en scenario's	9
2.2.1	Alternatieven, varianten en scenario's	10
2.3	Uitgangspunten Passende Beoordeling	11
3	Wet- en regelgeving	13
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	13
3.1.1	Wettelijke kader	13
3.1.2	Onderzoek vergunningverlening	14
3.1.3	Natura 2000 in het buitenland	16
3.2	Beoordeling stikstofdepositie	17
3.2.1	Beschouwing kritische depositiewaarde	17
3.2.2	Toetsingskader stikstofdepositie	18
3.2.3	Provinciale Beleidsregel Stikstof en natura 2000	20
4	Toetsingskader	22
4.1	Algemene doelen	22
4.2	Swalmdal	22
4.2.1	Gebiedsbeschrijving	22
4.2.2	Instandhoudingsdoelstellingen	23
4.3	Leudal	23
4.3.1	Gebiedsbeschrijving	23
4.3.2	Instandhoudingsdoelstellingen	23
4.4	Sarsven en De Banen	24
4.4.1	Gebiedsbeschrijving	24
4.4.2	Instandhoudingsdoelstellingen	24
4.5	Groote Peel	25
4.5.1	Gebiedsbeschrijving	25
4.5.2	Instandhoudingsdoelstellingen	25
4.6	Deurnsche Peel & Mariapeel	25
4.6.1	Gebiedsbeschrijving	25
4.6.2	Instandhoudingsdoelstellingen	26
4.7	Maasduinen	26
4.7.1	Gebiedsbeschrijving	26
4.7.2	Instandhoudingsdoelstellingen	26
4.8	Duitse Natura 2000-gebieden	27
4.8.1	Elmpter Schwalmbruch	27

4.8.2	Tantelbruch mit Elmpfer Bachtal und Teilen der Schwalmaue	28
4.8.3	Wälder und Heiden bei Brüggel-Bracht	28
4.8.4	Vogelschutzgebiet Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg	29
4.9	Stikstofgevoelige habitattypen en soorten	29
5	Effectbepaling en –beoordeling	31
5.1	Mogelijke effecten	31
5.2	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	31
5.3	Effecten van alternatieven/varianten/scenario's	34
5.3.1	Verandering stikstofdepositie binnen natura 2000	38
5.3.2	Detailering effectbeschrijving	40
5.4	Cumulatieve effecten	44
5.5	Synthese	45
6	Conclusies en aanbevelingen	47
6.1	Conclusies	47
6.2	Aanbevelingen	50
Bijlage 1	Kaarten stikstofdepositie	51
Bijlage 2	Wijzigingen Natuurbeschermingswet 1998 door Crisis- en herstelwet	52
Bijlage 3	Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden Duitsland	55
Bijlage 4	Literatuurlijst	56
Colofon		59

HOOFDSTUK

1

Inleiding

1.1**AANLEIDING**

De gemeente Peel en Maas heeft in 2011 een beleidskader vastgelegd voor het stimuleren en toetsen van bestaande en toekomstige initiatieven voor nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven. Dit gemeentelijk vestigingsbeleid is vastgelegd in een Structuurvisie Intensieve Veehouderij en Glastuinbouw. Deze Structuurvisie is in 2011 door de gemeenteraad vastgesteld.

Er is in 2011 ook een milieueffectrapport (MER) en een Passende Beoordeling (PB) opgesteld, die gekoppeld is aan de (ontwerp) structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw Peel en Maas. Dat MER en de PB vormen daarnaast ook een onderbouwing voor de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied Peel en Maas. In dit bestemmingsplan wordt het beleid uit de (vastgestelde) structuurvisie immers vertaald naar een planologisch-juridische regeling.

De commissie voor de milieueffectrapportage (De Commissie) heeft het MER voor de Structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw getoetst. De resultaten daarvan zijn vastgelegd in het toetsingsadvies van 24 oktober 2011 (rapportnummer 2222-92). In dat toetsingsadvies heeft de Commissie aangegeven dat in het MER de essentiële informatie voor besluitvorming over de structuurvisie aanwezig is. Daarnaast heeft de Commissie geconstateerd dat voor de besluitvorming over het nieuwe bestemmingsplan buitengebied aanvullende informatie nodig is. De Commissie heeft bij de toetsing van het MER nog geen inzage kunnen hebben in het voorontwerp bestemmingsplan, omdat die ten tijde van de toetsing nog niet gereed was. De Commissie heeft daarom niet kunnen beoordelen welke activiteiten en daaraan verbonden milieugevolgen met het bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden.

De Commissie heeft daarom geadviseerd om ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied de informatie uit het MER voor de Structuurvisie aan te vullen. In een aanvulling van het MER is die gevraagde informatie opgenomen. Deze aanvulling wordt samen met deze bijgestelde versie van de Passende Beoordeling (deze vormt een bijlage bij de aanvulling van het MER) ter toetsing voorgelegd aan de Commissie, waarna de aanvulling van het MER (inclusief deze bijgestelde versie van de Passende Beoordeling) en het toetsingsadvies van de Commissie over de aanvulling van het MER, samen met het ontwerp bestemmingsplan en het MER voor de Structuurvisie, ter inzage wordt gelegd.

Deze Passende Beoordeling

Voor de ontwikkelingen in de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Peel en Maas geldt dat er mogelijk gevolgen zijn voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). De Nbw is de Nederlandse implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het gebied de Maasduinen is ook aangemeld bij de Europese Unie als SBZ in het kader van de Europese Habitatrichtlijn maar is nog niet definitief aangewezen. Formeel dient, zolang de gebieden nog niet zijn aangewezen, getoetst te worden aan de begrenzing, habitattypen en soorten waarvoor de gebieden zijn aangemeld. Naast de Natura 2000-gebieden gelegen in Nederland zijn er ook een aantal Natura 2000-gebieden gelegen in Duitsland. Dit zijn de Natura 2000-gebieden Elmpter Schwalmbruch, Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue, Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht, Vogelschutzgebiet Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg. Om eventuele effecten te beoordelen op bovengenoemde Natura 2000-gebieden in zowel Nederland als Duitsland, is voorliggende Passende Beoordeling opgesteld. Deze beoordeling is nodig om aan te geven of activiteiten leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden. Het doel van deze toetsing is de mogelijk optredende effecten van de ruimtelijke ingreep op de bestaande natuurwaarden te inventariseren. Het gaat daarbij om beoordeling van effecten van het plan die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De centrale vraag bij deze beoordeling is of de plannen leiden tot significante effecten op de natuurwaarden waarvoor deze gebieden op basis van het conceptaanwijzingsbesluiten zijn aangewezen als Habitat- en/of Vogelrichtlijngebied.

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang (ook dan kan onder voorwaarden een vergunning worden verleend). In dat geval moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt. Dit is de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen.

Indien de activiteiten wel negatieve gevolgen hebben, maar niet significant blijken te zijn, is een vergunningaanvraag nodig via de Verslechteringstoets. Bij deze toets wordt nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de habitattypen en/of -soorten. Bij de aanvraag brengt de initiatiefnemer gedetailleerd in kaart wat de effecten kunnen zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen hij van plan is te nemen. In het kader van het MER wordt bepaald of en zo ja welk alternatief/variant/scenario een effect heeft op de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied. Deze worden vervolgens met elkaar vergeleken en er wordt aangegeven welke het meest en minst gunstig zijn (zie het MER voor

de Structuurvisie en de aanvulling van het MER voor het bestemmingsplan buitengebied, ARCADIS, 2011 en 2012).

1.2

AFBAKENING

Voor de ontwikkelingen in de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Peel en Maas geldt dat significante effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten en is daarom een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

In deze Passende Beoordeling draait het om de beantwoording van de volgende centrale vragen:

1. Tot welke (mogelijke) effecten leidt het project?
2. Wat is de reikwijdte van mogelijke effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten (gelet op de instandhoudingsdoelstellingen) de kwalificerende natuurwaarden?
4. Zijn mogelijke negatieve effecten significant?
5. Op welke wijze kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

In het kader van het MER zijn verschillende alternatieven, varianten en scenario's ontwikkeld. Deze alternatieven, varianten en scenario's worden onderzocht in een Milieueffectrapport, afgekort MER (zie ARCADIS, 2011 en 2012). Bij het initiatief zijn m.b.t. de Natura 2000-gebieden op voorhand enkel effecten te verwachten als gevolg van een verandering van de stikstofdepositie. Een toename van stikstofdepositie als gevolg van de mogelijkheden uit de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied leidt mogelijk tot significante effecten. In deze Passende beoordeling worden de alternatieven, varianten en scenario's daarom getoetst op mogelijke effecten van verandering van de stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Het volgende tekstkader beschrijft de rol van de Passende Beoordeling in het MER.

DE ROL VAN DE PASSENDE BEOORDELING IN HET MER

De Commissie m.e.r. zegt het volgende over de rol van een Passende Beoordeling in het MER (website www.commissiemer.nl Tips en praktijkvoorbeelden planMER):

“De lijn die de Commissie hanteert is dat de Passende Beoordeling qua abstractieniveau kan aansluiten bij die van het plan en daarmee de concreetheid van de te nemen besluiten. Bij een meer strategisch plan heeft de Passende Beoordeling het karakter van een verkenning van de kans (het risico) dat het voorgenomen beleid binnen de randvoorwaarden van de natuurbeschermingswetgeving (niet) uitvoerbaar is. Door de onderdelen van het voorgenomen beleid te leggen naast de Natura 2000-gebieden in het plan- of studiegebied kunnen daarover uitspraken worden gedaan op basis van (gemotiveerd) deskundigenoordeel. De conclusies kunnen geformuleerd worden op grond van de ‘stoplichtbenadering’.”

De Passende Beoordeling richt zich op de gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Om de gehele Natuurbeschermingswetprocedure te kunnen doorlopen, dient een gemotiveerde keuze in alternatieven, varianten en scenario's gemaakt te worden en dienen nadere bepalingen plaats te vinden van de haalbaarheid van zowel natuurdoelen als voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Aan de hand van de voorliggende

Passende Beoordeling kan een goede gefundeerde keuze gemaakt worden tussen de alternatieven, varianten en scenario's. Indien een definitieve keuze gemaakt is voor een alternatief/variant/scenario, zal later mogelijk nog een ADC-toets uitgevoerd moeten worden. Dit is overigens alleen het geval als het gekozen alternatief /variant/scenario mogelijk significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden heeft.

Een toetsing aan de soortbescherming (Flora- en faunawet) vindt niet plaats in voorliggend rapport.

1.3

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de alternatieven, varianten en scenario's, het studiegebied en op de uitgangspunten voor de Passende Beoordeling. Hoofdstuk 3 beschrijft het wettelijk kader. Hieruit volgt het beoordelingskader wat staat omschreven in hoofdstuk 4. De effectbeschrijving en -beoordeling, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 5. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven. In bijlage 1 zijn de kaarten van de stikstofdeposities weergegeven. Bijlage 2 geeft de veranderingen van de Natuurbeschermingswet door de Crisis- en herstelwet. In bijlage 4 staan de instandhoudingsdoelstellingen omschreven voor de Duitse Natura 2000-gebieden. Ten slotte staan in bijlage 4 de gebruikte bronnen.

HOOFDSTUK

2 Projectbeschrijving

Hoofdstuk 2 geeft de projectomschrijving welke overeenstemt met het MER voor structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw & het bestemmingsplan buitengebied (voor meer informatie zie ARCADIS, 2011 en 2012). Belangrijk zijn de uitgangspunten, die de basis vormen voor de effectbepaling.

2.1

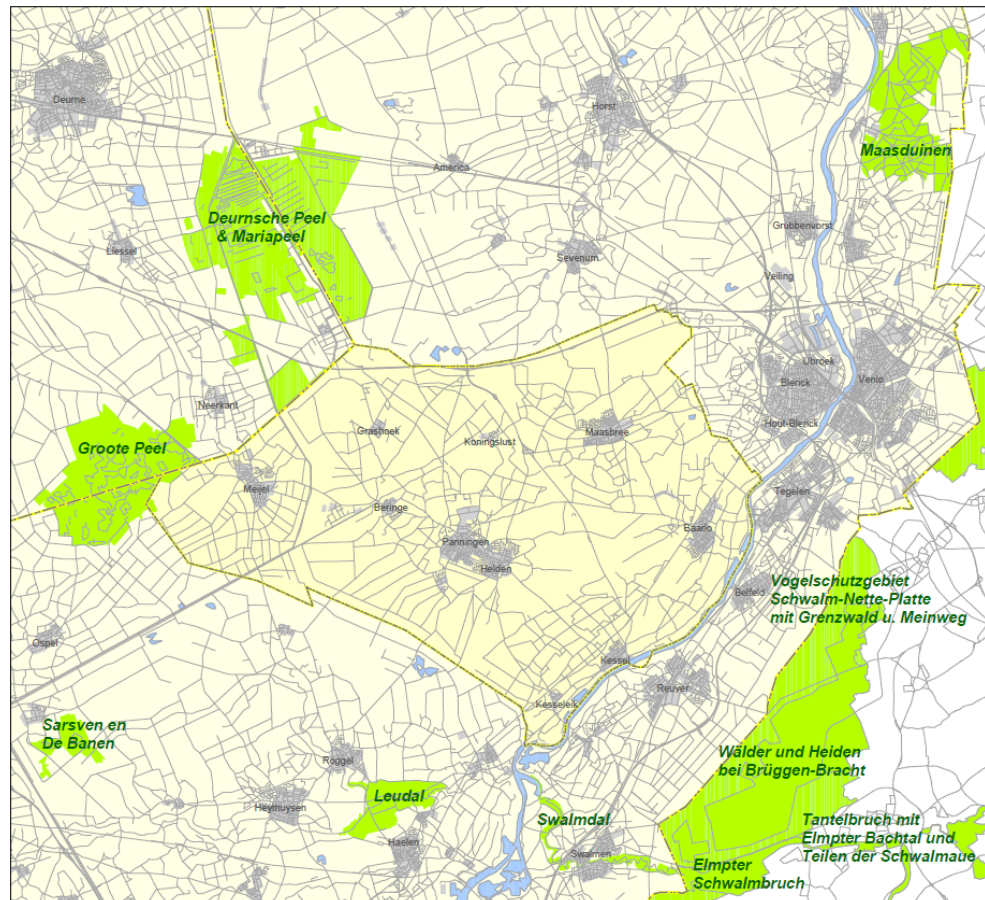
STUDIEGEBIED

Een verhoging van de depositie van stikstof kan leiden tot verzuring en vermesting, dit leidt mogelijk tot de achteruitgang van aanwezige vegetaties, zowel in kwaliteit als in kwantiteit. Een aantal habitattypen is gevoelig voor de verzurende en vermestende werking van de depositie van stikstof (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008, zie ook paragraaf 3.2.1). De effecten als gevolg van een veranderende stikstofdepositie als gevolg van het project zijn niet bij voorbaat uitgesloten. De maximale reikwijdte van de te verwachte effecten bepaalt het studiegebied (het gebied waar effecten te verwachten zijn). Depositie van stikstof heeft een grote reikwijdte. Onderstaande Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland vormen het studiegebied van onderliggende Passende Beoordeling (zie ook paragraaf 2.3 met de uitgangspunten).

Afbeelding 1

Ligging van Natura 2000-gebieden (groen) in de omgeving van de gemeente Peel en Maas.

2.2

OPBOUW VAN ALTERNATIEVEN, VARIANTEN EN SCENARIO'S

De huidige situaties/referentiesituaties brengen de huidige milieusituatie in beeld. De milieueffecten van de ander alternatieven/varianten/scenario's worden bepaald door de effecten van deze te vergelijken met de huidige/referentie situaties. Aan de hand van de 'Huidige situatie vergund' wordt een beeld gevormd van de vergunde situatie. De Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting brengt de huidige situatie in beeld voor de intensieve veehouderij gecorrigeerd met de lagere stalemissies voortkomend uit het Besluit Huisvesting. Deze worden voor dit alternatief als autonome ontwikkeling gezien.

De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat het effect op Natura 2000-gebieden moet worden vergeleken met de bestaande situatie op 7 december 2004. Omdat de huidige situatie niet meer overeenkomt met deze peildatum is de Huidige situatie vergund, correctie CBS ontwikkeld.

Het voorkeursalternatief is gelijk / vergelijkbaar met het beleid zoals dit is opgenomen in de structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw en het bestemmingsplan buitengebied. Met dit alternatief worden de mogelijke effecten van de ontwikkelingsruimte zoals deze wordt geboden in beeld gebracht. Het alternatief sterke sturing brengt de gevolgen in beeld bij ingezet van een sterkere afwaartse beweging vanuit kwetsbare gebieden en een meer regionale (boven gemeentelijke) sturing op groei ontwikkeling.

Voor het voorkeursalternatief zijn varianten benoemd. Deze varianten laten een bandbreedte zien ten aanzien van de groeiverwachting en mogelijke gevolgen.

Alternatieven, varianten en scenario's

Onderstaande tabel geeft een beschrijving van de huidige situatie vergund, huidige situatie vergund, correctie CBS, Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting, Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting, het voorkeursalternatief, het alternatief sterke sturing, het scenario opvullen bouwblokken, het worst case scenario, het voorkeursalternatief nulgroei zonder nieuwvestiging, het voorkeursalternatief met een nulgroei van intensieve veehouderij en melkrundvee, een worst case scenario voor intensieve veehouderij en melkrundvee en een worst-case scenario waarin de regels van de verordening stikstof van toepassing zijn. Voor de beschrijvingen zijn zoveel mogelijk de beschrijvingen aangehouden zoals deze ook in het MER zijn gebruikt.

In de Passende Beoordeling wordt de HS – vergund + CBS correctie als referentiesituatie gebruikt. Dit om zo goed mogelijk een inschatting te kunnen geven van de vergunde en gerealiseerde rechten op het detailniveau van de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied. Bij het beoordelen van een concreet initiatief wordt ingegaan op de veranderingen van de stikstofdepositie.

Tabel 1

Beschrijving van de alternatieven, varianten en scenario's

Alternatief/variant/scenario		Beschrijving
Huidige situatie vergund (HS – vergund)		De huidige vergunde situatie, die dient als referentiesituatie. Brengt de huidige milieusituatie in beeld in het peiljaar 2010.
Huidige situatie vergund, correctie CBS (HS – vergund + CBS correctie) (referentie voor de Passende Beoordeling)		Huidige vergunde situatie, gecorrigeerd voor verschil tussen CBS-tellingen en vergunde veestapel (CBS: 25% lager dan vergund)
Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting (HS – vergund + besluit huisvesting) (referentie voor het MER)		Veestapel als in huidige situatie vergund, maar alle stallen voldoen aan besluit Huisvesting
Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting (HS – vergund + besluit huisvesting + CBS correctie)		Veestapel als in huidige situatie vergund, maar alle stallen voldoen aan besluit Huisvesting en gecorrigeerd voor verschil tussen CBS-tellingen en vergunde veestapel
Voorkeursalternatief	Beperkte groei	Ontwikkeling veehouderij conform ontwikkeling afgelopen jaren: groei en krimp veehouderijen, veestapel op bestaande locaties IV blijft per saldo ongeveer gelijk. Daar boven op nieuwvestiging.
	Meer groei	Ook groei en krimp, maar meer groei van op de blijvende locaties, tot circa 25%. Daar boven op nieuwvestiging.
Alternatief sterke sturing		Inzet van grotere kernrandzones ter bescherming van het woon- en leefklimaat. En beperking tot de twee meest geschikte LOG's. Meer onderlinge herverdeling dan in voorkeursalternatief. Daar boven op nieuwvestiging.

Alternatief/variant/scenario	Beschrijving
Scenario opvullen bouwblokken	Ruimte op bouwblokken uit concept bestemmingsplan buitengebied worden benut waar mogelijk
Worst case scenario	Zowel ruimte op bouwblok als planologische ruimte voor uitbreiding worden benut waar mogelijk
VKA nulgroei zonder nieuwvestiging	VKA met een nulgroei van IV uit het planMER SV, maar dan zonder nieuwvestiging van IV.
VKA nulgroei IV/MRV	VKA met een nulgroei van IV uit het planMER SV, maar dan zonder nieuwvestiging IV en met een herverdeling van melkrundvee
Worst-case IV/MRV	Worst-case scenario IV en melkrundvee zonder nieuwvestiging (opvullen van de huidige bouwblokken)
Worst-case Verordening	Worst-case scenario IV/MRV waarbij alle stallen voldoen aan de maximale stalemissies uit de verordening stikstof van de provincie Noord-Brabant. De provincie Limburg heeft aangekondigd deze grenswaarden ook toe te passen, vooruitlopend op de vaststelling van een verordening.

2.3

UITGANGSPUNTEN PASSENDE BEOORDELING

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het opstellen van deze Passende Beoordeling:

- Veranderingen in de landbouwbedrijven kunnen leiden tot verschillende effecten op Natura 2000-gebieden. Mogelijke effecten zijn verzuring, vermesting, oppervlakteverlies door ruimtebeslag, versnippering van leefgebieden van beschermde soorten, verzoeting of verzilting, verdroging of vernatting van gebieden, verandering van stroomsnelheid, verandering van overstromingsfrequentie, verandering in de dynamiek van het substraat, verstoring door licht, geluid of trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Gezien de afstand tot de beschermde gebieden en de aard van de voorziene veranderingen, worden veranderingen in populatiedynamiek en soortensamenstelling door bovenstaande effecten, met uitzondering van vermesting en verzuring, uitgesloten. Als gevolg van een mogelijke toename van stikstofdepositie zijn effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten. Dit rapport richt zich volledig op de effecten van stikstofdepositie.
- Het studiegebied bestaat uit de Nederlandse Natura 2000-gebieden Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Maasduinen. En de Duitse Natura 2000-gebieden Elmpeter Schwalmbruch, Tantelbruch mit Elmpeter Bachtal und Teilen der Schwalmmaue, Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht, Vogelschutzgebiet Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg. Indien negatieve effecten op deze gebieden voorzien zijn als gevolg van het project, dan is mogelijk ook een toetsing nodig van verder gelegen gebieden.
- Voor de berekeningen en effectbeoordeling is uitgegaan van de HS – vergund + CBS correctie¹. De HS – vergund + CBS correctie vormt een benadering van de “werkelijke situatie” en is vooral van belang vanuit het juridisch kader, maar voor de MER is vooral

¹ Vergelijking met de referentiesituatie

ook een vergelijking van alternatieven met HS-vergund² en de HS – vergund + CBS correctie+ besluit huisvesting van belang. Hoewel het voor een plan niet noodzakelijk is om te toetsen aan de referentiesituatie, is hier gekozen om dit wel te doen, om op die manier ook inzicht te geven in de vergunbaarheid van projecten die nog nader getoetst moeten worden. Zie ook § 3.2.2 voor meer uitleg of het juridische kader.

- Voor achtergronddeposities zijn gegevens gebruikt uit jaren die zo dicht mogelijk lagen bij de jaartallen die in het MER zijn aangegeven als uitgangspunten voor huidige situatie en autonome ontwikkelingen.
- De berekeningen van de stikstofdeposities zijn uitgevoerd met OPS-Pro 4.2.
- De stikstofdepositie vanuit veehouderijen wordt vooral veroorzaakt door NH₃. Bij de berekeningen zijn deze dan ook het meest belangrijk. De uitstoot van NO₃ van veehouderijen is zeer klein vergeleken met NH₃. Voor veehouderijen zijn ook geen gegevens bekend van de uitstoot van NO_x.

---

² Vergelijking met de huidige situatie

HOOFDSTUK

3 Wet- en regelgeving

Dit hoofdstuk beschrijft het relevante wettelijke kader voor deze Passende Beoordeling. Delen van relevante wetten en beleid zijn opgenomen in bijlage 2.

3.1 NATUURBESCHERMINGSWET 1998

3.1.1 WETTELIJKE KADER

De Natuurbeschermingswet 1998 is in oktober 2005 in werking getreden. Deze wet is onder meer de juridische basis voor de bescherming van Natura 2000-gebieden. De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De internationale verplichtingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn met deze wet in de nationale wetgeving verankerd.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten.

De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden waarin belangrijke vogelsoorten aanwezig zijn en
2. de bescherming van de vogels zelf.

Gebieden die beschermd moeten worden vanwege hun betekenis voor soorten of habitats zijn geselecteerd voor:

- soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn en trekkende watervogels;
- habitats uit bijlage I en soorten uit bijlage II van de Habitatrichtlijn.

In Nederland hebben verschillende natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Twee categorieën zijn onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Beschermde Natuurmonumenten.

Natura 2000-gebieden

Onder Natura 2000 vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor deze gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime is dat de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar komt. Om dit toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen een vergunningplicht voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden. Het bevoegd gezag (in dit geval de provincies waarin de Natura 2000-gebieden gelegen zijn) verleent alleen een vergunning voor een project wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen door het project. Afwijken van de regel is mogelijk wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Handelingen buiten Natura 2000-gebieden hebben mogelijk significante effecten op het gebied. Voor deze handelingen is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten het Natura 2000-gebied, indien negatieve gevolgen niet zijn uitgesloten. Daarnaast is de zogenaamde Zorgplichtbepaling (art. 191 Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt onder meer in dat een activiteit met mogelijke nadelen voor de natuurwaarden van het gebied, niet plaats mogen vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Crisis- en herstelwet

De Crisis- en herstelwet trad op 1 april 2010 in werking. De Crisis- en herstelwet voorziet in een aantal wijzingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen hebben tot doel de wet in de praktijk beter hanteerbaar te maken, zonder afbreuk te doen aan de doelen van de wet en bijbehorende richtlijnen. Eén van de maatregelen is een verlicht regime voor Beschermde Natuurmonumenten (zie bijlage 2).

3.1.2

ONDERZOEK VERGUNNINGVERLENING

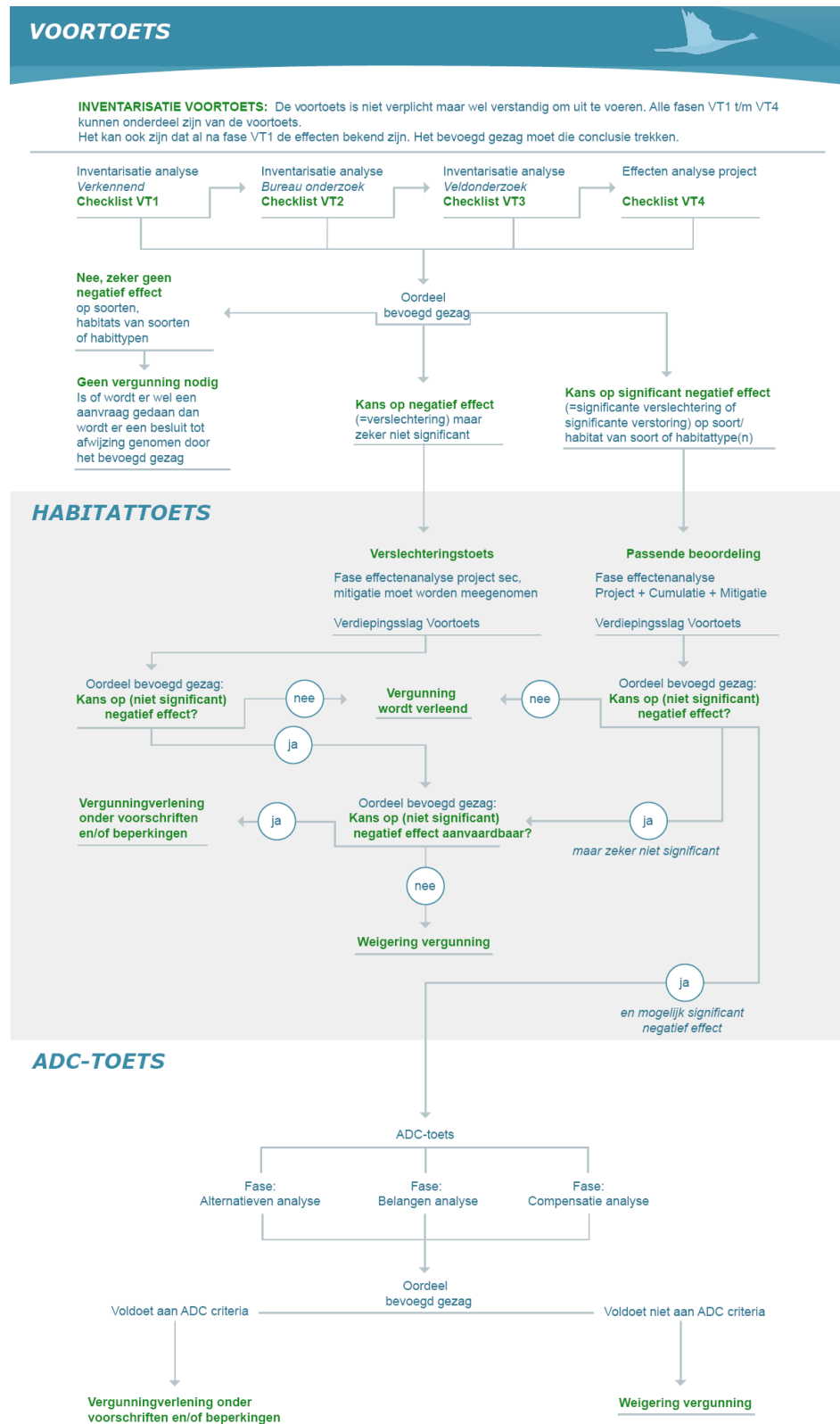
Als geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig. Nader onderzoek is in dat geval niet nodig. Als dit niet het geval is, dan is een vergunning vereist. De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning (zoals weergegeven in onderstaande afbeelding):

1. Als (mogelijk) sprake is van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist.
2. Als verslechtering van de kwaliteit van habitats is voorzien, maar deze zeker niet significant is, is een Verslechteringstoets vereist.

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval moet derhalve bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet daarbij gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Ook cumulatieve effecten moeten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006, zie ook Steunpunt Natura 2000, 2008).

Afbeelding 2

Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000

Een Passende Beoordeling brengt gedetailleerd in kaart wat mogelijke effecten zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende)

maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied vormen het toetsingskader. Significante effecten worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukenmerken en omstandigheden van het gebied. Ook omkeerbare en tijdelijke effecten zijn mogelijk significant. In een Passende Beoordeling zijn naast de effecten van het project ook de cumulatieve effecten uitgewerkt.

Indien uit aanvullende toetsingen blijkt dat een project niet leidt tot significante effecten, dan kan het Bevoegd Gezag de vergunning verlenen. Een Passende Beoordeling kan gezien worden als Verslechteringstoets als significante effecten zijn uitgesloten. Als wel significante effecten optreden, mag alleen een vergunning worden verleend na het uitvoeren van de ADC-toets, zie het volgende tekstkader.

ADC-TOETS

De ADC-toets beschrijft de Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen. Redenen van economische aard gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen gelden redenen van economische aard niet zonder meer. Redenen van economische aard gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang na toetsing en goedkeuring door de Europese Commissie.

3.1.3

NATURA 2000 IN HET BUITENLAND

Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 verleent de overheid alleen vergunningen voor activiteiten die effecten hebben op Nederlandse Natura 2000-gebieden. Om een vergunning te verlenen voor een activiteit met effecten op buitenlandse Natura 2000-gebieden, moet gebruik worden gemaakt van de rechtstreekse werking van art. 6 van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat in een vergunning die al verleend moet worden voor de activiteit ook het toetsingskader van de Europese Habitatrichtlijn wordt betrokken (zie website Commissie MER veel gestelde vragen thema natuur).

Met de op 25-03-2002 in werking getreden Duitse natuurbeschermingswet (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, BNatSchG), en vooral met § 32-35 als centrale bepalingen van deze wet is de Habitatrichtlijn in de Bondsrepubliek Duitsland in nationaal recht omgezet. Per Natura 2000-gebied worden in de volgende paragrafen habitattypen weergegeven waarvoor het gebied is aangemeld (Bron: <http://natura2000-meldedok.naturschutz-fachinformationen-nrw.de>). De doelen zijn ontleend uit documentatie uit 2001, weergegeven onder "Schutzziele und Maßnahmen".

Directe effecten als gevolg van de veranderingen zijn niet voorzien, effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet uitgesloten. In dit rapport beoordelen wij de effecten op de Duitse gebieden zoals dit ook voor de Nederlandse gebieden is gedaan om op die manier een uitspraak te doen over de mogelijk effecten.

3.2

BEOORDELING STIKSTOFDEPOSITIE

3.2.1

BESCHOUWING KRITISCHE DEPOSITIEWAARDE

Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

De term 'critical load' wordt in de milieuwetenschappen gedefinieerd als: "een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu" (Langan & Hornung, 1992).

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. De kritische depositiewaarden voor stikstof zijn op een zodanige manier bepaald dat verzuring en vermeting hierin zijn verdisconteerd. Het effect van stikstofdepositie omvat daarom zowel de effecten van verzuring als vermeting. Het rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie. In het rapport wordt de kritische depositie als volgt gedefinieerd: "de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie". Deze definitie komt overeen met de internationaal gebruikte definiëring van het begrip "critical load". Dit betekent dat de kritische depositiewaarde de grens vormt waarboven niet kan worden uitgesloten, dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten.

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven aan dat de beschikbaarheid van habitat specifieke drempelwaarden (in plaats van gebied specifieke) de mogelijkheid opent ruimtelijk te differentiëren naar effecten op verschillende habitats. In de begeleidende brief van het ministerie van LNV (nu EL&I), bij het vrijgeven van het bovengenoemde rapport, wordt het volgende gesteld over het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof: "Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan de uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd". Dit komt overeen met een conclusie uit het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000" van de door de Minister van LNV (nu EL&I) ingestelde Taskforce Ammoniak (Commissie Trojan, 2008). Volgens de Taskforce zijn kritische depositiewaarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

Bij een vergunningsaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan alleen depositie. De Minister van LNV (nu EL&I) heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. In deze brief van het Ministerie van LNV van 16 juli 2008 wordt een lijst van factoren gegeven die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" dat het ministerie van LNV (2008a) heeft opgesteld.

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding kan niet worden afgeleid van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

3.2.2

TOETSINGSKADER STIKSTOFDEPOSITIE

Voor het beoordelen van effecten van stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat op het moment van het opstellen van voorliggend rapport geen toetsingskader. Het oorspronkelijke Toetsingskader Ammoniak is door de Raad van State vernietigd. Naar aanleiding daarvan deed de Commissie Trojan (2008) aanbevelingen voor een meer op maatwerk gebaseerde aanpak. Mede op basis van deze aanbevelingen stelde het Ministerie van LNV (2008a) de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" op.

In juni 2009 adviseerde de Adviesgroep Huys (2009) aan de Minister van LNV over de problematiek. In een brief van de Minister van LNV (2009a) aan de Tweede Kamer d.d. 30 juni 2009 over Natura 2000, reageert zij op het advies van de Adviesgroep Huys d.d. 19 juni 2009 ('Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving'). De Adviesgroep Huys geeft aan dat de kritische depositiewaarde in het Nederlandse beleid een te grote aandacht heeft gekregen en dat die waarde te strikt is geformuleerd en toegepast. Dit doet geen recht aan de werkelijkheid dat depositie slechts één van de elementen is, die eraan bijdragen dat geen gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt of behouden.

De adviesgroep beveelt aan het belang van de kritische depositiewaarde te relativeren en verwacht dat daardoor de nadruk bij toetsing door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zal verminderen.

Deze aanbeveling is in lijn met het advies van de Commissie Trojan (2008). Het ministerie gaf aan dat zij van mening is dat de kritische depositiewaarde niet in absolute termen moet worden gebruikt. Deze waarde is richtinggevend voor de langere termijn, maar niet noodzakelijkerwijs een realistisch streven voor de korte termijn. Dat geldt zeker in gebieden waar de feitelijke depositie al vele malen hoger is dan de kritische depositiewaarde.

De minister onderschrijft, zoals genoemd door de adviesgroep, het belang van het inzichtelijk maken van de gevolgen van een initiatief voor de instandhoudingsdoelstellingen door middel van een Passende Beoordeling.

Crisis- en herstelwet

Onder de Crisis- en herstelwet hebben wijzigingen plaatsgevonden van de Natuurbeschermingswet 1998. Bevoegde Gezagen hebben een aanschrijvingsbevoegdheid om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke). Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.

- Rijk, provincies en andere overheden maken afspraken om een dalende lijn van de stikstofdepositie te bewerkstelligen en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken: dit vormt ten juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie (artikel 19kg). De wet verplicht overheden om afgesproken maatregelen te realiseren.
- De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet-gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004) toetst het Bevoegd Gezag niet bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder voorwaarde dat per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd).

Jurisprudentie artikel 19kd

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 7 september 2011 een verstrekende uitspraak gedaan inzake artikel 19kd van de Nbwt 1998 (zaaknummer 201003301/1/R2). Daarbij heeft de Afdeling geoordeeld:

- bij voldoening aan artikel 19kd een vergunning op grond van artikel 19d Nbwt 1998 is vereist.
- artikel 19kd Nbwt 1998 strijdig is met de Habitatrichtlijn en buiten toepassing moet blijven, voor Vogelrichtlijngebieden die reeds vóór 7 december 2004 zijn aangewezen.

Dit betekent dat een vergunningaanvraag artikel 19d Nbw bij de wijziging of uitbreiding van bijvoorbeeld een veehouderij of een industriële inrichting die stikstofdepositie veroorzaakt op een Vogelrichtlijngebied, waarvoor nog niet eerder een Nbw-vergunning is verleend, betrekking dient te hebben op de exploitatie van het gehele bedrijf na uitbreiding of wijziging. Daarbij dient de vergunningaanvraag te worden beoordeeld op grond van de artikelen 19e t/m 19h Nbw. Hierbij is onder meer de vraag relevant of bij zodanige vergunningaanvraag een passende beoordeling moet worden gemaakt als bedoeld in artikel 19f. In dit verband volgt uit de uitspraak van de Raad van State tevens dat significante gevolgen, in een zodanig geval uitgesloten kunnen worden geacht wanneer de wijziging of uitbreiding niet leidt tot een verhoging van de stikstofdepositie ten opzichte van de reeds krachtens de Wet milieubeheer of Hinderwet vergunde situatie op de datum dat het gebied op de lijst van gebieden van communautair belang werd geplaatst, dan wel de datum waarop de aanwijzing in de zin van de Vogelrichtlijn van kracht werd, mits dit geen datum betreft vóór 10 juni 1994. Kortom: is het betreffende Vogelrichtlijngebied op de lijst van gebieden van communautair belang geplaatst dan wel is de aanwijzing van dit gebied in de zin van de Vogelrichtlijn van kracht geworden vóór 10 juni 1994 (aan de orde bij diverse

Limburgse Vogelrichtlijngebieden), dan geldt 10 juni 1994 als referentiedatum en dient te worden bezien of de wijziging of uitbreiding niet leidt tot een verhoging van de stikstofdepositie ten opzichte van de op 10 juni 1994 krachtens de Wet milieubeheer of Hinderwet vergunde situatie.

Voor vergunningaanvragen, waarin tevens het veroorzaken van (enkel) stikstofdepositie op één of meer Duitse en/of Belgische Natura 2000-gebieden is voorzien geldt het volgende: als resultaat van de uitspraak van de Raad van State van 24 augustus 2011 inzake de Kolencentrale Eemshaven (zaaknummer 200902744/1/R2), dient de beoordeling van die aanvragen mede aan de hand van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn plaats te vinden.

Aankondiging nieuw beleid

De minister bereidt een voorstel voor, dat voorziet in een specifiek beoordelingsregime voor stikstof. In de situatie dat een activiteit per saldo niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie in een gebied, heeft deze activiteit geen invloed op de stikstofdepositie en is er feitelijk sprake van een 'standstill-situatie'. In een dergelijke situatie is geen sprake van een project met mogelijk significante effecten, die verband houden met de stikstofemissie. Dergelijke activiteiten zouden volgens het ministerie doorgang moeten vinden. In dat geval wordt de stikstofdepositie bij de vergunningverlening buiten beschouwing gelaten. Of dit ten aanzien van deze casus zo is, kan worden beoordeeld op grond van een analyse van de historische ontwikkeling van de stikstofdepositie door de tijd heen, in relatie tot de op die momenten geldende wetgeving. Wettelijk moet worden verzekerd dat bij gelijkblijvende depositie een vergunning niet kan worden geweigerd.

Rijk en provincies hebben begin november 2009 overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van een effectieve aanpak van de stikstofproblemen in en nabij Natura 2000-gebieden. Een zogenoemde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt op hoofdlijnen zo snel mogelijk in het kabinet vastgesteld, maar is thans nog niet beschikbaar.

3.2.3

PROVINCIALE BELEIDSREGEL STIKSTOF EN NATURA 2000

Samenwerkende partijen betrokken bij het Bestuurlijk Overleg Stikstof en Natura2000 hebben in het najaar van 2009 de hoofdlijnen van een provinciale beleidsregel Stikstof en Natura2000 opgesteld. Deze samenwerkende partijen zijn: Provincies Limburg en Brabant, Directie Regionale Zaken Ministerie LNV, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Limburgse Milieufederatie, Brabantse Milieufederatie.

De Limburgs/Brabantse beleidsregel heeft als doelstelling om de ammoniakbelasting op Natura 2000-gebieden substantieel te verminderen en tevens de vergunningverlening voor veehouderijbedrijven rond Natura 2000-gebieden weer vlot te trekken. De beleidsregel heeft betrekking op het totale Limburgse en Brabantse grondgebied en heeft (voorlopig) alleen betrekking op de stalemissie van ammoniak uit veehouderijbedrijven in relatie tot de stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden.

Onderdelen van deze beleidsregel zijn:

- Extra emissiereductie: voor alle nieuwe intensieve veehouderijstallen een emissiereductie (op basis van Best Beschikbare Technieken) afgeleid uit de handreiking IPPC. Voor de varkenshouderij betekent dat 85% reductie. Voor pluimveehouderij is dat een meer gedifferentieerd percentage. De reductiepercentages gelden t.o.v. traditionele stallen. Aan het eind van de derde beheerplanperiode (omstreeks 2027) dienen alle stallen op een bedrijfslocatie (zowel nieuw als oud) gemiddeld aan deze emissie-eisen te voldoen.
- Opheffen piekbelastingen: depositiepieken van bedrijven die een hoge depositie veroorzaken zullen worden gesaneerd (d.m.v. technische maatregelen, verplaatsing, (gedeeltelijke) beëindiging)
- Depositie-saldering door middel van een depositiebank: bedrijven mogen ten opzichte van hun huidige depositieniveau groeien, mits de groei gecompenseerd wordt door uitruil van depositierechten met andere gestopte/stoppende veehouderijbedrijven. Deze uitruil is alleen toegestaan via een zogenaamde de depositiebank. Salderen is verplicht boven de depositie die veroorzaakt wordt bij het niveau van het emissieplafond op basis van uitvoering van de AMvB huisvesting. Varkens- en pluimveebedrijven mogen salderen tot een niveau van maximaal 50 mol.
- Monitoringssysteem: er zal een monitoring van de voortgang van de depositievermindering per Natura2000-gebied opgezet worden. Onderdeel van de monitoring is een systematiek van "hand-aan-de-kraan", waarbij bestuurlijk zal worden ingegrepen, dat indien ongewenste ontwikkelingen optreden die een te geringe afname of zelfs een toename van de depositie zouden betekenen.

De beleidsregel is juridisch verankerd in de Crisis- en Herstelwet, waarin een aantal wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn opgenomen, o.a. gericht op de aanpak van de reductie van de stikstofdepositie en de toetsing van bestaand gebruik (peildatum 7 december 2004) aan de Natuurbeschermingswet.

De provincie Noord-Brabant heeft bovenstaand convenant inmiddels vertaald in een provinciale verordening die in juli 2010 is vastgesteld door Provinciale Staten. De provincie Limburg heeft in dezelfde periode een aankondiging van de verordening gepubliceerd, waarin is aangegeven dat nieuwe aanvragen vooruitlopend op de vaststelling van de verordening moeten voldoen aan de eisen met betrekking tot de maximale emissiewaarden.

De verwachting is dat Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg eind 2012 een soortgelijke verordening als vastgesteld in Noord-Brabant ter vaststelling zal aanbieden aan Provinciale Staten. Mogelijk zal deze op punten afwijken van de Brabantse verordening, vanwege de relatie met de PAS. De maatregelen in de PAS worden naar verwachting in 2012 op nationaal niveau vastgesteld, met daarin opgenomen maatregelen en ontwikkelruimte in Limburg.

HOOFDSTUK

4 Toetsingskader

Hoofdstuk 4 beschrijft kwalificerende natuurwaarden voor natuurgebieden. Het toetsingskader volgt uit het wettelijk kader in hoofdstuk 3. Voor de verschillende Natura 2000-gebieden zijn de gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen beschreven. De instandhoudingsdoelstellingen vormen het toetsingskader omdat deze niet in gevaar mogen komen als gevolg van het project.

4.1**ALGEMENE DOELEN**

De ontwerpbesluiten van de Nederlandse Natura 2000-gebieden het Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en de Maasduinen geven voor alle vijf dezelfde algemene doelen:

1. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
2. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
3. Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
4. Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
5. Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Daarnaast zijn nog gebied specifieke doelen gesteld, deze komen in de onderstaande paragrafen aan bod. De doelen zijn overgenomen uit de (concept) besluiten zoals gepubliceerd op de website van EL&I.

4.2**SWALMDAL****4.2.1****GEBIEDSBESCHRIJVING**

De Swalm is een meanderende beek in Midden-Limburg, diep ingesneden in het Maasterrassen landschap. De beek ligt op de overgang van het plateau tussen Maas en Rijn naar het Maasdal. Op diverse plaatsen aan de voet van de terrassen treedt kwel op en ontspringen bronnetjes; hier zijn soortenrijke elzenbroekbossen ontstaan. In de beek komt de gemeenschap van vlottende waterranonkel voor. Het gebied bestaat verder uit

rietlanden, moeras, vochtige graslanden, plaatselijk inunderende hooilanden, bosjes en struwelen. Verder behoort ook een stroomdalgrasland nabij de Maas tot het gebied.

4.2.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor het Swalmdal is aangewezen.

Tabel 2

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Swalmdal.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H3260A	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i> (waterranonkels)	=	=
H6120	*Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	>	>
H91E0C	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (beekbegeleidende bossen)	=	>
Habitatsoort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1016 Zeggekorfslak	=	=	=
H1037 Gaffellibel "Complementair"	=	>	>
H1163 Rivieronderpad	=	=	=
H1337 Bever	=	=	>

4.3 LEUDAL

4.3.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Leudal omvat de dalen van een aantal beken die vanuit de Roerdalslenk naar het dal van de Maas stromen. Door het hoogteverschil zijn de beken diep ingesneden en is de stroomsnelheid van het water vrij groot. De kern van het beekdal wordt gevormd door twee meanderende beken, de Zelsterbeek of Roggelsebeek en de Leubeek of Tungelroysebeek. De vegetatie rondom de beken is zeer gevarieerd. De afgesneden meanders van de beken herbergen soortenrijke moerasvegetaties. Ten oosten van het klooster liggen veldrusschraallanden. De natte tot vochtige bossen behoren tot het elzenbos, vogelkersessenbos en haagbeukenbos. Lokaal komen gagelstruwelen en berkenbroekbossen voor. Hoger op de gradiënt, op de flanken van de beekdalen, bestaan de bossen uit eikenbeukenbossen, eiken-berkenbossen en naaldbossen. Plaatselijk komen matig voedselrijke tot voedselrijke graslanden voor en zijn enkele heideterreintjes aanwezig.

4.3.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor het Leudal is aangewezen.

Tabel 3

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Leudal.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H3260A	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i> (waterranonkels)	>	>
H9160A	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i> (hogere zandgronden)	=	=
H91E0C	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (beekbegeleidende bossen)	>	>
Habitatsoort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1337 Bever	=	=	>

4.4

SARSVEN EN DE BANEN

4.4.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Natura 2000-gebied Sarsven en de Banen is een Peelrestant bestaande uit twee naast elkaar gelegen heidevennen in Midden-Limburg. Gezoneerd en in mozaïek met elkaar komen gemeenschappen voor van zeer zwak gebufferde wateren en van zwak gebufferde wateren. De vennen worden deels gevoed met kwelwater uit omliggende hoge gronden. Het gebied is gelegen in één van de laagten die worden aangetroffen in de voedselarme zandafzettingen van het middenteras van de Maas. Plaatselijk komt moerasveen voor, variërend in diepte. Het bestaat uit een samenstel van vennen, wilgen- en gagelstruweel, elzen- en berkenbroekbos en zowel natte als drogere graslanden.

4.4.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor Sarsven en De Banen is aangewezen.

Tabel 4

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H3110	Mineraalarm oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten	>	=
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetia</i>	>	=
H3140	Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische <i>Chara</i> spp. vegetaties	=	=
Habitatsoort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1831 Drijvende waterweegbree	=	=	=

4.5

GROOTE PEEL

4.5.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Het gebied de Groote Peel ligt in de gemeente Asten, Meijel en Nederweert. De Groote Peel vormt tezamen met de nabijgelegen Deurnsche Peel en Mariapeel het restant van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. De Groote Peel wordt gekenmerkt door een complex van horsten en slenken. Het gebied kent daardoor een grote landschappelijke afwisseling van open vochtige en droge heideterreinen, pijpestrootjessavannen, struwelen en bosjes en moerassige laagten met veenputten en plaatselijk bossen en natte heide. Door eerdere vernattingsmaatregelen zijn verschillende grote plassen ontstaan. In enkele veenputten vindt veengroei plaats.

4.5.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Groote Peel is aangewezen.

Tabel 5

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Groote Peel.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H4030	Droge Europese heiden	=	=
H7120	Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is	=	>
Vogelrichtijn (broedvogels)		Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)	
A004	Dodaars	40 broedparen	
A008	Geeuwde fuut	40 broedparen	
A119	Porseleinhoen	5 broedparen	
A272	Blauwborst	200 broedparen	
A276	Roodborsttapuit	80 broedparen	
Vogelrichtijn (niet-broedvogels)		Behoud van omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht	
A039	Taigarietgans	Handhaving van de huidige situatie	
A039	Toendrarietgans	Handhaving van de huidige situatie	
A041	Kolgans	Behoud is voldoende	
A127	Kraanvogel	Herstelopgave van de populatie niet aan de orde	

4.6

DEURNSCHE PEEL & MARIAPEEL

4.6.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Deurnsche Peel & Mariapeel is de naam van een Natura 2000-gebied in de Nederlandse provincies Noord-Brabant en Limburg. Het gebied ligt in de gemeenten Deurne, Horst aan de Maas, Sevenum, Venray. Het Natura 2000-gebied bestaat uit drie deelgebieden: Deurnsche Peel, Mariapeel en het Grauwveen. Samen met het Nationaal Park De Groote Peel zijn het overblijfselen van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend

hoogveen. De oppervlakte van het gehele Natura 2000-gebied is 2736 ha en wordt beheerd door Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en particulieren.

4.6.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Deurnsche Peel & Mariapeel is aangewezen.

Tabel 6

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H4030	Droge Europese heiden	=	=
H7110A	Actieve hoogvenen (<i>hoogveenlandschap</i>)	>	>
H7120	Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is	= (<)	>
Vogelrichtijn (broedvogels)		Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)	
A004	Dodaars	40 broedparen	
A224	Nachtzwaluw	3 broedparen	
A272	Blauwborst	350 broedparen	
A276	Roodborsttapuit	120 broedparen	
Vogelrichtijn (niet-broedvogels)		Behoud van omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht	
A039	Toendrarietgans	Handhaving van de huidige situatie	
A041	Kolgans	Behoud is voldoende	
A127	Kraanvogel	Herstelopgave van de populatie niet aan de orde	

4.7 MAASDUINEN

4.7.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

De werking van de Maas en Rijn heeft geresulteerd in terrassen in het landschap. Extra reliëf is veroorzaakt door de wind (paraboolduinen). In de lage delen ontstonden venen en vennen. Verder zijn in het begin van de twintigste eeuw bossen aangelegd. In het gebied is geen sprake van intensieve ontwikkeling door de mens vanwege de geïsoleerde ligging tussen de Maas en de Duitse grens. Hierdoor zijn de overgangen van hoog- naar laagterras, heide, stuifzand, vennen met hoogveenvegetaties bewaard gebleven.

4.7.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Maasduinen is aangewezen.

Tabel 7

Instandhoudings-
doelstellingen uit het
ontwerpbesluit van het
Natura 2000-gebied
Maasduinen.

= staat voor behoud

> staat voor uitbreiding of
verbetering

* staat voor prioritaire
habitattype. Hier heeft
Nederland speciale
verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitattype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>	>	>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen	>	>
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	=	=
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren	>	>
H4010A	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i> (hogere zandgronden)	>	=
H6120	* Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	=	=
H7110B	* Actieve hoogvenen (heideveentjes) "Complementair"	Ontwikkeling	
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>	=	=
H91D0	* Veenbossen	=	>
H91E0C	* Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (beekbegeleidende bossen)	=	=
Habitatsoort		Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1337 Bever		=	>
H1831 Drijvende waterweegbree		=	=
A1059 Pimpernelblauwtje "Complementair"	Ontwikkeling leefgebied en vestiging populatie van ten minste 1.000 volwassen individuen		
H1061 Donker pimpernelblauwtje "Complementair"	Ontwikkeling leefgebied en vestiging populatie van ten minste 1.000 volwassen individuen		
Vogelrichtijn (broedvogels)		Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)	
A004	Dodaars	50 broedparen	
A224	Geoorde fuut	5 broedparen	
A272	Nachtzwaluw	30 broedparen	
A276	Zwarte specht	30 broedparen	
A246	Boomleeuwerik	100 broedparen	
A249	Oeverzwaluw	120 broedparen	
A276	Roodborsttapuit	85 broedparen	
A338	Grauwe klauwier	3 broedparen (uitbreiding en/of verbetering kwaliteit leefgebied)	

4.8

DUITSE NATURA 2000-GEBIEDEN

4.8.1

ELMPTER SCHWALMBRUCH

In onderstaande tabel staan de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied Elmpeter Schwalmbruch. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3.

Tabel 8

Aangemelde habitattypen
en soorten voor het gebied
Elmpter Schwalmbruch

Habitattypen	Omschrijving
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H3160	Zure vennen
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen
H7140	Overgangs- en trilvenen
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9110	Veldbies-beukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91D0	Hoogveenbossen

4.8.2

TANTELBRUCH MIT ELMPTER BACHTAL UND TEILEN DER SCHWALMAUE

In onderstaande tabel staan de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied Tanielbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3.

Tabel 9

Aangemelde habitattypen en
soorten voor het gebied
Tanielbruch mit Elmpter
Bachtal und Teilen der
Schwalmaue

Habitattypen	Omschrijving
H3260	Beeken en rivieren met waterplanten
H9110	Veldbies-beukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91D0	Hoogveenbossen
H91E0	Vochtige alluviale bossen

4.8.3

WÄLDER UND HEIDEN BEI BRÜGGEN-BRACHT

In onderstaande tabel staan de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3.

Tabel 10

Aangemelde habitattypen
en soorten voor het gebied
Wälder und Heiden bei
Brügggen-Bracht

Habitattypen	Omschrijving
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2330	Zandverstuivingen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3160	Zure vennen
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H6230	Heischrale graslanden
H7140	Overgangs- en trilvenen
H7210	Galigaanmoerassen
H9110	Veldbies-beukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91D0	Hoogveenbossen

4.8.4**VOGELSCHUTZGEBIET SCHWALM-NETTE-PLATTE MIT GRENZWALD U. MEINWEG**

Het Natura 2000-gebied Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg is aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3. Effecten van stikstofdepositie op vogels is uitgesloten; dit gebied behandelen we verder niet meer in deze Passende Beoordeling.

4.9**STIKSTOFGEVOELIGE HABITATTYPEN EN SOORTEN**

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie. Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie, zie ook § 5.1. In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermesting verdisconteerd. Van Dobben & Van Hinsberg (2008) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitatype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen. In onderstaande tabel zijn de verkorte namen voor de habitattypen gebruikt. De tabel geeft aan dat de habitattypen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden gevoelig of zeer gevoelig zijn voor stikstofdeposities.

Tabel 11

Gevoeligheid van de aangemelde habitattypen voor stikstofdepositie.

Gevoeligheidsklassen uit Van Dobben & Van Hinsberg 2008:

zg = zeer gevoelig

g = gevoelig

m/ng = minder tot niet gevoelig

Habitatype (verkorte naam)	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalbruch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.	Gevoeligheidsklasse	Kritische depositiewaarde (mol/ha/ja)
H2310	Stuifzanden met struikheide					X			X	zg	1100
H2330	Zandverstuivingen					X			X	zg	740
H3110	Zeer zwak gebufferde vennen		X							zg	410
H3130	Zwakgebufferde vennen		X			X	X		X	zg	410
H3140	Kranswierwateren		X							zg	410
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden						X			g	2100
H3160	Zure vennen					X	X		X	zg	410
H3260	Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	X	X					X		m/ng	>2400
H4010	Vochtige heiden					X	X		X	zg	1300
H4030	Droge heiden			X	X		X		X	zg	1100
H5130	Jeneverbesstruwelen						X			g	2180
H6120	*Stroomdalgraslanden	X				X				zg	1250
H6230	Heischrale graslanden								X	zg	830
H7110 A	Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)				X					zg	400
H7110 B	* Actieve hoogvenen (heideveentjes) "Complementair"					X				zg	400
H7120	Herstellende hoogvenen			X	X					zg	400
H7140	Overgangs- en trilvenen						X		X	zg	700
H7150	Pioniersvegetatie met snavelbiezen					X	X			g	1600
H7210	Galigaanmoerassen								X	zg	1100
H9110	Veldbies-beukenbossen						X	X	X	g	1400
H9160 A	Eiken-haagbeukbossen (hogere zandgronden)		X							g	1400
H9190	Oude eikenbossen						X	X	X	zg	1100
H91D0	* Hoogveenbossen					X	X	X	X	g	1800
H91E0 C	*Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	X	X			X		X		g	1860

HOOFDSTUK

5

Effectbepaling en –
beoordeling

5.1

MOGELIJKE EFFECTEN

In paragraaf 2.3 zijn verschillende effecten van aanpassingen van veehouderijen besproken. Effecten van storende factoren zijn uitgesloten met uitzondering van verzuring en vermessing als gevolg van een veranderende stikstofdepositie. Verbindingen met stikstof slaan neer in de natuurgebieden en cumulatie van stikstof leidt tot verzuring en vermessing van ecosystemen. Iedere bijdrage (hoe klein ook) draagt bij aan deze cumulatie van stikstof.

Vermesting

In natuurgebieden wordt de plantengroei normaal gesproken beperkt door stikstof. Stikstof neemt in de gebieden toe, dit leidt tot vermessing. Dit heeft tot gevolg dat snelgroeende stikstof minnende planten de concurrentiestrijd winnen van de zeldzame (gewenste) plantensoorten. Voorbeelden van dergelijke snelgroeende planten zijn pijpenstrootje, grote brandnetel en braam.

Verzuring

De verandering in concurrentie ligt voor verzuring anders. Daar waar bij vermessing sommige soorten sneller van stikstof kunnen profiteren, gaat het bij verzuring om tolerantie voor verzuring. Sommige planten kunnen verzuring beter verdragen dan andere soorten. Onder verzuring wordt ook het verlies aan buffercapaciteit voor zuur gerekend. Dit is de capaciteit van de bodem om de toevoer van verzurende stoffen te neutraliseren. Zolang de bodem nog voldoende buffercapaciteit bezit, ondervinden planten en bomen geen hinder van verzuring (Planbureau voor de Leefomgeving, 2008).

Het veranderen van de vegetaties heeft mogelijk effect op voorkomende soorten, die afhankelijk zijn van de vegetatiesamenstelling. Dergelijke veranderingen leiden tot een kwaliteitsverlies of zelfs het verdwijnen van aanwezige habitattypen.

5.2

HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

Onderstaande tabellen geven de achtergronddepositie in de huidige situatie en de toekomst in de onderzochte Natura 2000-gebieden. Voor de Duitse Natura 2000-gebieden zijn geen gegevens over de achtergronddepositie beschikbaar. Daarom is voor deze Natura 2000-gebieden een aanname gedaan wat betreft de achtergronddepositie in 2010 (huidige situatie) en 2020 (autonome ontwikkeling). Voor de Duitse Natura 2000-gebieden zijn de achtergronddepositie aan de grens met Nederland aangehouden.

Onderstaande tabellen laat duidelijk zien dat in de meeste Natura 2000-gebieden voor het grootste deel van de habitattypen sprake is van een overbelaste situatie: de kritische depositiewaarde voor stikstofgevoelige habitattypen wordt overschreden met uitzondering

van groen aangegeven getallen in de tabel. Wanneer de kritische depositiewaarde door de achtergronddepositie wordt overschreden, leidt iedere toename mogelijk tot een significant effect.

Tabel 12

Achtergronddeposities in de onderzochte Natura 2000-gebieden in 2010. Aangegeven is of de kritische depositiewaarde wordt overschreden voor het habitatype (rood = overschreden, oranje = mogelijk overschreden, groen = niet overschreden). Achtergronddeposities van het Planbureau voor de Leefomgeving. Gegevens over de achtergronddepositie van de Duitse Natura 2000-gebieden zijn niet bekend: bij benadering zijn de Nederlandse waarden aan de grens genomen.

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalbruch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H2310						1560-3150			1380-2080
H2330						1560-3150			1380-2080
H3110			1650-3500						
H3130			1650-3500			1560-3150	1370-1950		1380-2080
H3140			1650-3500						
H3150							1370-1950		
H3160						1560-3150	1370-1950		1380-2080
H3260	1360-2130	1650-2340						1380-2080	
H4010						1560-3150	1370-1950		1380-2080
H4030				1630-2380	1560-3490		1370-1950		1380-2080
H5130							1370-1950		
H6120	1360-2130					1560-3150			
H6230									1380-2080
H7110A					1560-3490				
H7110B						1560-3150			
H7120				1630-2380	1560-3490				
H7140							1370-1950		1380-2080
H7150						1560-3150	1370-1950		

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmburch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H7210									1380-2080
H9110							1370-1950	1380-2080	1380-2080
H9160A		1650-2340							
H9190							1370-1950	1380-2080	1380-2080
H91D0						1560-3150	1370-1950	1380-2080	1380-2080
H91E0C	1360-2130	1650-2340				1560-3150		1380-2080	

Tabel 13

Achtergronddeposities in de onderzochte Natura 2000-gebieden in 2020. Aangegeven is of de kritische depositiewaarde wordt overschreden voor het habitatype (rood = overschreden, oranje = mogelijk overschreden, groen = niet overschreden). Achtergronddeposities van het Planbureau voor de Leefomgeving. Gegevens over de achtergronddepositie van de Duitse Natura 2000-gebieden zijn niet bekend: bij benadering zijn de Nederlandse waarden aan de grens genomen.

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmburch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H2310						1320-2840			1190-1840
H2330						1320-2840			1190-1840
H3110			1450-3180						
H3130			1450-3180			1320-2840	1190-1720		1190-1840
H3140			1450-3180						
H3150							1190-1720		
H3160						1320-2840	1190-1720		1190-1840
H3260	1180-1890	1140-2090						1190-1840	
H4010A						1320-2840	1190-1720		1190-1840
H4030				1420-2260	1340-3060		1190-1720		1190-1840

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmburch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H5130							1190-1720		
H6120	1180-1890					1320-2840			
H6230									1190-1840
H7110A					1340-3060				
H7110B						1320-2840			
H7120				1420-2260	1340-3060				
H7140							1190-1720		1190-1840
H7150						1320-2840	1190-1720		
H7210									1190-1840
H9110							1190-1720	1190-1840	1190-1840
H9160A			1140-2090						
H9190							1190-1720	1190-1840	1190-1840
H91D0						1320-2840	1190-1720	1190-1840	1190-1840
H91E0C	1180-1890	1140-2090				1320-2840		1190-1840	

5.3

EFFECTEN VAN ALTERNATIEVEN/VARIANTEN/SCENARIO'S

Navolgende tabel geeft voor de huidige situaties/referentiesituaties en de verschillende alternatieven en varianten de stikstofdeposities.

Tabel 14

De stikstofdeposities voor de huidige situaties/referentiesituaties en alternatieven/varianten/scenario's op de verschillende Natura 2000-gebieden

Totale depositie (mol N/ha/ja)			
Alternatief/variant/scenario	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
<i>Huidige situatie vergund (HS – vergund)</i>			
Swalmdal	13,9	76,5	29,2
Leudal	16,3	78,7	56,5
Sarsven en de Banen	8,9	54,5	21,5
Groote Peel	12,8	206,5	38,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	12,7	468,8	52,8
Maasduinen	19,2	99,7	43,7
Elmpter Schwalmbruch	14,7	36,9	28,0
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	20,5	34,4	24,5
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	21,9	58,0	43,4
<i>Huidige situatie vergund, correctie CBS (HS- vergund + CBS correctie)</i>			
Swalmdal	10,4	57,3	21,9
Leudal	12,2	59,0	42,4
Sarsven en de Banen	6,6	40,9	16,1
Groote Peel	9,6	154,9	28,9
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,5	351,6	39,6
Maasduinen	14,4	74,7	32,8
Elmpter Schwalmbruch	11,0	27,7	21,0
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	15,4	25,8	18,4
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,5	43,5	32,6
<i>Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting (HS-vergund + besluit huisvesting)</i>			
Swalmdal	10,1	55,9	21,3
Leudal	11,8	57,2	41,1
Sarsven en de Banen	6,3	39,0	15,4
Groote Peel	9,1	155,5	27,3
Deurnsche Peel & Mariapeel	8,9	330,1	37,1
Maasduinen	13,7	71,6	31,4
Elmpter Schwalmbruch	10,7	26,9	20,4
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,0	17,7
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,0	42,1	31,6
<i>Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting (HS-vergund + besluit huisvesting + CBS correctie)</i>			
Swalmdal	7,6	41,9	16,0
Leudal	8,9	42,9	30,8
Sarsven en de Banen	4,7	29,3	11,5
Groote Peel	6,8	116,6	20,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	6,7	247,6	27,8
Maasduinen	10,3	53,7	23,5
Elmpter Schwalmbruch	8,0	20,2	15,3

Totale depositie (mol N/ha/ja)			
Alternatief/variant/scenario	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	11,1	18,8	13,3
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	12,0	31,6	23,7
<i>Voorkeursalternatief beperkte groei</i>			
Swalmdal	10,4	57,3	21,8
Leudal	12,4	60,1	43,2
Sarsven en de Banen	6,6	40,7	16,0
Groote Peel	9,4	163,8	28,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,1	343,4	37,5
Maasduinen	13,7	71,5	31,3
Elmpter Schwalmbruch	11,0	27,4	20,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	15,1	25,5	18,0
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,4	41,8	31,9
<i>Voorkeursalternatief meer groei</i>			
Swalmdal	11,4	62,7	23,9
Leudal	13,7	65,9	47,4
Sarsven en de Banen	7,3	45,0	17,7
Groote Peel	10,5	179,8	32,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	10,2	393,0	41,8
Maasduinen	15,1	78,4	34,3
Elmpter Schwalmbruch	12,0	30,0	22,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	16,5	27,9	19,7
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	17,9	45,5	34,8
<i>Alternatief sterke sturing</i>			
Swalmdal	10,4	57,0	21,8
Leudal	12,5	60,3	43,3
Sarsven en de Banen	6,5	40,4	15,9
Groote Peel	9,2	153,0	27,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,1	362,0	37,8
Maasduinen	13,5	69,2	30,4
Elmpter Schwalmbruch	10,9	27,2	20,6
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,2	17,8
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,3	40,8	31,4
<i>Scenario opvullen bouwblokken (iv)</i>			
Swalmdal	13,9	76,3	29,2
Leudal	16,5	78,9	56,8
Sarsven en de Banen	8,9	54,5	21,6
Groote Peel	13,2	225,6	41,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	12,8	530,0	52,8

Totale depositie (mol N/ha/ja)			
Alternatief/variant/scenario	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Maasduinen	18,9	97,9	43,0
Elmpter Schwalmbruch	14,7	36,7	27,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	20,2	34,1	24,2
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	21,9	56,6	42,8
<i>Worst case scenario (IV)</i>			
Swalmdal	16,2	88,5	33,8
Leudal	19,4	92,6	66,7
Sarsven en de Banen	10,5	64,4	25,5
Groote Peel	15,3	249,5	47,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	14,8	684,3	61,7
Maasduinen	22,1	115,3	50,3
Elmpter Schwalmbruch	17,1	42,4	32,2
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	23,4	39,4	28,0
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	25,3	64,4	49,1
<i>VKA nulgroei zonder nieuwvestiging</i>			
Swalmdal	9,7	54,0	20,6
Leudal	11,6	55,9	40,1
Sarsven en de Banen	6,2	38,3	15,1
Groote Peel	9,0	162,6	27,7
Deurnsche Peel & Mariapeel	8,8	336,3	36,2
Maasduinen	22,1	115,3	50,3
Elmpter Schwalmbruch	10,4	26,0	19,7
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,3	24,2	17,1
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	15,5	40,2	30,4
<i>VKA nulgroei IV/MRV</i>			
Swalmdal	9,7	54,0	20,6
Leudal	11,6	55,9	40,1
Sarsven en de Banen	6,2	38,4	15,1
Groote Peel	9,0	167,0	27,8
Deurnsche Peel & Mariapeel	8,8	336,4	36,2
Maasduinen	13,2	68,5	30,0
Elmpter Schwalmbruch	10,4	26,0	19,7
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,3	24,2	17,1
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	15,5	40,2	30,4
<i>Worst-case IV/MRV</i>			
Swalmdal	16,8	91,6	35,1
Leudal	19,9	94,9	68,5
Sarsven en de Banen	10,9	66,5	26,3

Totale depositie (mol N/ha/ja)			
Alternatief/variant/scenario	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Groote Peel	16,0	287,9	50,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	15,4	697,3	64,4
Maasduinen	13,2	68,5	30,0
Elmpter Schwalmbruch	17,7	44,0	33,4
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	24,3	40,9	29,0
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	26,3	67,4	51,2
<i>Worst-case Verordening</i>			
Swalmdal	10,3	56,0	21,6
Leudal	12,0	57,3	41,4
Sarsven en de Banen	6,5	39,3	15,6
Groote Peel	9,4	192,1	28,7
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,2	404,9	38,4
Maasduinen	22,8	118,9	52,0
Elmpter Schwalmbruch	10,8	27,1	20,5
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,1	17,8
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,2	41,7	31,5

5.3.1

VERANDERING STIKSTOFDEPOSITIE BINNEN NATURA 2000

Onderstaande tabel geeft de veranderde stikstofdeposities van de verschillende alternatieven, varianten en scenario's voor de onderzochte Natura 2000-gebieden ten opzichte van de HS- vergund + CBS correctie.

Tabel 15

Verandering van de stikstofdepositie (mol N/ha/jr) van de alternatieven/varianten/scenario's vergeleken met de HS- vergund + CBS correctie voor de onderzochte Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebied	VKA beperkte groei	VKA meer groei	Sterke sturing	Opvullen bouwblokken	Worst case (IV)	VKA nulgroei zonder nieuwvestiging	VKA nulgroei IV/MRV	Worst-case IV/MRV	Worst-case Verordening
Swalmdal	-0,1	+2,0	-0,1	+7,3	+11,9	-1,3	-1,3	+13,2	-0,3
Leudal	+0,8	+5,0	+0,9	+14,4	+24,3	-2,3	-2,3	+26,0	-1,0
Sarsven en de Banen	-0,1	+1,6	-0,2	+5,5	+9,4	-1,0	-1,0	+10,2	-0,5
Groote Peel	-0,4	+3,7	-1,7	+12,6	+18,3	-1,2	-1,1	+21,7	-0,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	-2,1	+2,2	-1,8	+13,2	+22,1	-3,4	-3,4	+24,8	-1,2
Maasduinen	-1,5	+1,5	-2,4	+10,2	+17,5	-2,8	-2,8	+19,2	-0,8
Elmpter Schwalmbruch	-0,2	+1,8	-0,4	+6,8	+11,2	-1,3	-1,3	+12,4	-0,5

Tantelbruch mit Elmpfer Bachtal und Teilen der Schwalmmaue	-0,4	+1,3	-0,6	+6,1	+9,6	-1,3	-1,3	+10,6	-0,6
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	-0,7	+2,2	-1,2	+9,8	+17,5	-2,2	-2,2	+18,6	-1,1

Uit de tabel volgen de volgende zaken:

- Als gevolg van alle planalternatieven en scenario's zijn stijgingen en dalingen van de stikstofdepositie voorzien voor de omringende Natura 2000-gebieden.
- De (plan) alternatieven VKA beperkte groei en Sterke Sturing laten voor de meeste Natura2000-gebieden een daling zijn. Er is bij deze alternatieven alleen sprake van een toename van de depositie in het Natura2000-gebied Leudal. Dit leidt tot mogelijke effecten op Stroomdalgraslanden [H6120] en Vochtige alluviale bossen [H91E0C].
- Het alternatief VKA meer groei, Het alternatief "opvullen bouwblokken" en het worst-case scenario IV (uit de MER voor de structuurvisie) en het worst case scenario's IV/MRV (uit de aanvulling van het MER voor het bestemmingsplan) laten een toename op alle Natura2000-gebieden zien.
- De alternatieven "VKA nulgroei zonder nieuwvestiging" en "Worst-case verordening" laten een afname op alle Natura2000-gebieden zien.
- Omdat voor alle gebieden sprake is van een overbelaste situatie, is voor geen van de alternatieven/varianten/scenario's die kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie, sprake van dat significante effecten bij voorbaat kunnen worden uitgesloten. Dat geldt vooral voor de scenario's waarbij de planologische ruimte in sterkere mate wordt benut voor groei van de intensieve veehouderij en andere veehouderijen, uitgaande van de "standaard" eisen uit het Besluit Huisvesting.
- Wanneer er gebruikt wordt gemaakt van technieken die de emissies verder beperken (worst-case verordening) of een aantal ontwikkelingen niet (via het bestemmingsplan) mogelijk worden gemaakt en der sprake is van groei en krimp van bedrijven die in balans is met elkaar (VKA nulgroei zonder nieuwvestiging) hoeft er per saldo geen sprake te zijn van een toename van de stikstofbelasting
- Wanneer Tabel 15 met Tabel 12 en Tabel 13 wordt vergeleken, zijn twee zaken te concluderen:
  - Vergeleken met de achtergronddeposities is de toename van de stikstofdepositie gering.
  - De verbetering die in de toekomst voorzien is, komt niet in gevaar als gevolg van de stikstoftoename, voor geen van de alternatieven/varianten/scenario's. De toekomstige verbetering is alleen wel minder groot wanneer de stikstofdepositie toeneemt.
- Voor de verschillende varianten:
  - Het voorkeursalternatief beperkte groei leidt tot een afname op de meeste gebieden. Alleen voor het Leudal is een toename voorzien.
  - Voorkeursalternatief meer groei leidt voor alle Natura 2000-gebieden tot een toename van de stikstofdeposities.
  - Alternatief sterke sturing leidt tot een afname van stikstofdepositie met uitzondering van het Natura 2000-gebied Leudal. Hoewel deze toename groter is dan voor het voorkeursalternatief beperkte groei, is de daling voor Groote Peel en Maasduinen aanzienlijk meer dan voor het voorkeursalternatief beperkte groei.
  - Het scenario opvullen bouwblokken leidt voor alle Natura 2000-gebieden tot een toename van de stikstofdeposities en daarmee mogelijk tot significante effecten.

- Het Worst case scenario situatie leidt voor alle Natura 2000-gebieden tot een toename van de stikstofdeposities en daarmee mogelijk tot significante effecten.
- VKA nulgroei zonder nieuwvestiging leidt voor alle omliggende Natura 2000-gebieden tot een daling van de stikstofdepositie.
- VKA nulgroei IV/MRV leidt tot een vergelijkbare daling van de stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden als VKA nulgroei zonder nieuwvestiging.
- Worst case IV/MRV leidt voor alle omliggende Natura 2000-gebieden tot een stijging van de stikstofdepositie. Van alle berekende scenario's is de stijging voor dit scenario het grootst.
- Worst-case Verordening leidt tot een lichte stijging van de stikstofdepositie voor alle omliggende Natura 2000-gebieden.

5.3.2

DETAILLERING EFFECTBESCHRIJVING

Wanneer de kritische depositiewaarden van habitattypen worden overschreden, leidt iedere toename mogelijk tot een significant effect. Deze aanname gaat echter uit dat de stikstofproblematiek de beperkende factor is in de betrokken Natura 2000-gebieden. Dit is mogelijk niet het geval. De volgende paragrafen gaan in op de problematiek in de betrokken Natura 2000-gebieden en de relevante habitattypen.

Toenames zijn gering

In veel gevallen is de toename van depositie gering vergeleken met de achtergronddepositie. Relatief gezien is de hoogste toename 2,2 % van de achtergronddepositie (voor Leudal maximaal een toename van 26,0 mol N/ha/ja bij een achtergronddepositie van minimaal 1140 mol N/ha/ja in 2020). Voor de overige toenames liggen de percentages lager. De jaarlijkse fluctuatie van stikstofdepositie is tientallen mol N/ha/ja. De toename van depositie valt in de meeste gevallen binnen de jaarlijks fluctuaties van stikstofdepositie.

In veel gevallen is de toename van depositie (in het bijzonder wanneer deze onder de 1 mol N/ha/ja liggen) te laag om proefondervindelijk in het veld te kunnen meten. Hoewel stikstof cumuleert en bijdraagt aan het probleem, is het de vraag of de effecten werkelijk merkbaar zijn, in het bijzonder wanneer andere problematiek speelt.

Problematiek in de Natura 2000-gebieden

Ten aanzien van de onderzochte Natura 2000-gebieden spelen verschillende factoren een rol bij de instandhouding van de aanwezig waarden. Hierbij gaat het om allerlei factoren die naast stikstofdepositie een rol spelen in de ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden. Voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden is hier onderzoek naar gedaan. Dergelijke onderzoeken voor de betrokken Duitse Natura 2000-gebieden zijn niet bekend:

- Voor de ontwikkeling van de gewenste natuurwaarden in het Swalmdal zijn vooral maatregelen in de hydrologische situatie van belang. Hierbij gaat het niet alleen om binnen het gebied zelf, maar ook buiten het gebied. Verder is het belangrijk dat de kwaliteit van het Maaswater verbeterd. Aangegeven is dat de prioriteit ligt bij het stoppen van bemesting met een verschrallend (overgangs)beheer van maaien en afvoeren voor de ontwikkeling van stroomdalgraslanden (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007e).

- In het Leudal spelen vooral hydrologische factoren een rol bij de ontwikkeling van natuurwaarden. Om de waarden te verbeteren zijn maatregelen nodig wat betreft de waterhuishouding buiten het gebied en grondwateronttrekking. Vooral het verminderen van de piekafvoeren is van belang. Verder is aangegeven dat toch ook de nutriëntenbelasting in het gebied af moet gaan nemen, voor de ontwikkeling van de gewenste habitattypen (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007d).
- Voor de Sarsven en de Banen is een tweedeling zichtbaar. De habitattypen hebben zich ontwikkeld in de Banen, maar niet in het Sarsven. Toevoer van eutroof water lijkt de boosdoener. Onderzoek is echter vereist voordat toevoer wordt gestopt, omdat stoppen van toevoer naar het Sarsven mogelijk ook leidt tot de stop van de aanvoer van basenrijk water naar de Banen. (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007c).
- Voor het herstel van het veen zijn in de Groote Peel vooral maatregelen nodig ten aanzien van de hydrologische situatie. Hierbij gaat het niet alleen om maatregelen in het gebied zelf, maar ook in de omliggende gebieden (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007b).
- In de Deurnsche & Mariapeel speelt vooral de hydrologische situatie een belangrijke rol. Verbetering van de hydrologische situatie heeft geleid tot aanzienlijk herstel van het aanwezige veen (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007a).
- In het Natura 2000-gebied Maasduinen spelen verschillende problemen maar de grootste zijn de waterhuishouding en vermessing. Hierbij heeft het stoppen van bemesting in en rond natte deelgebieden een hoge prioriteit, om vermessing van aanliggende delen tegen te gaan (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007f).

Problematiek met de betrokken habitattypen

Hieronder wordt ingegaan op de habitattypen waarvoor een overschrijding van de achtergronddepositie is voorzien. Welke problemen spelen bij ontwikkeling en wat is de rol van stikstofdepositie. De onderzoeken die zijn gedaan naar de habitattypen gelden voor Nederland, maar in sommige gevallen is de problematiek ook door te trekken naar de gebieden in Duitsland:

- Stufzanden (habitattypen H2310, H2330) zijn een dynamisch systeem dat zich door overstuiving van begroeide delen en begroeiing van overstoven delen ontwikkelt. Het aanplanten van bossen heeft ervoor gezorgd dat de stufzanden vast kwamen te liggen. Dit proces, in combinatie met een versnelde successie van vegetatie door een verhoogde stikstofdepositie, heeft ervoor gezorgd dat verstuiving verder afnam. Overstuiving van bestaande vegetaties vond daardoor ook niet meer plaats, waardoor het areaal stufzanden snel is afgenomen. Onder de huidige achtergronddepositie zijn ingrepen nodig voor een duurzaam behoud van stufzanden (Ministerie van LNV, 2008b; 2008c).
- De vennen in het Natura 2000-gebied behoren tot verschillende habitattypen. Het gaat om zeer zwak gebufferde vennen [H3110], zwak gebufferde vennen [H3130] en zure vennen [H3160]. Voor gebufferde vennen leidt depositie niet alleen tot vermessing en verzuring maar ook tot het vrijkomen van andere stoffen door het oplossen van aanwezige buffers. Juist deze beperking van stoffen zorgt de bijzondere soortensamenstelling en de hoge kwaliteit. Voor deze vennen is de (beperkte) aanvoer van buffers noodzakelijk. Essentieel is het hydrologisch systeem, omdat de aanvoer van buffers de beperkende factor vormt, deze compenseert ook voor een geringe depositie (Ministerie van LNV, 2008d; 2009c; 2009e). Voor de zure vennen blijft depositie een zorg, hoewel de randvoorwaarden op de meeste plaatsen wordt voldaan (Ministerie van LNV, 2009e).
- Kranswierwateren [H3140] zijn begroeiingen in matig voedselrijke, doorgaans basenrijke, wateren. Het habitatype is (vooral op de hoge zandgronden) gevoelig voor

vermesting als gevolg van inlaat van voedselrijk water (of stikstofdepositie). Daar waar hydrologische omstandigheden niet optimaal zijn, is regelmatige opschoning gunstig voor de instandhouding van het habitatype (Ministerie van LNV, 2009d).

- Habitattypen van heide ([H4010A] en [H4030]) zijn afhankelijk van actief menselijk beheer voor het voortbestaan (Janssen & Schaminée, 2003). De lage kwaliteit van heide is niet alleen het gevolg van verzuring en vermesting, maar ook inadequaat beheer. Ondanks een verbetering van de luchtkwaliteit en het (kleinschalige) plagbeheer leiden vergrassing, verbossing en te grootschalige verbossing tot een slechte staat van instandhouding. Dit is voornamelijk het gevolg van te eenvormig en ontoereikend beheer (Ministerie van LNV, 2008e). Beheer speelt ook een belangrijk rol voor vochtige heide, naast de hydrologische situatie, vooral voor schommelingen is dit habitatype bijzonder gevoelig (Janssen & Schaminée, 2003). Voor beide soorten betekent dit dat actief beheer een belangrijke rol speelt in het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. In het bijzonder kleinschalig plagbeheer heeft een positieve invloed. Plaggen leidt tot een verschraling van de situatie en leidt tot een afname van stikstof die vele malen groter is dan de verwachte toename per jaar. Voor vochtige heide is verdroging ook een belangrijke factor die moet worden tegengegaan voor een goede staat van instandhouding (Ministerie van LNV, 2009f).
- Het gebrek aan kieming lijkt de grootste beperkende factor te zijn voor de ontwikkeling van jeneverbesstruwelen [H5130]. Stikstofdepositie speelt hier een rol bij, omdat dit bijvoorbeeld vergrassing stimuleert. Maar verder spelen ook andere factoren een rol. Bijvoorbeeld het gebrek aan actieve stuifzanden, wat een gunstig effect lijkt te hebben op de kieming. Verder is de afwezigheid van konijnen belangrijk, maar de aanwezigheid van voldoende vee en wild zorgt voor gunstige “trappeldruk” en is dus positief. Verder speelt de basenverhouding in de bodem een belangrijke rol. Ten slotte lijkt plaggen een gunstig effect te hebben en brand ook, hoewel bij deze laatste de oudere struiken beschadigd raken (Ministerie van LNV, 2008f). Kortom: er zijn voldoende factoren naast stikstofdepositie aan te wijzen die het habitattypen beïnvloeden.
- Stroomdalgraslanden [H6120] zijn soortenrijke graslanden onder tamelijk voedselarme maar kalkhoudende omstandigheden. Belangrijke processen voor dit habitatype hangen samen met rivierdynamiek. Hierbij gaat het in bijzonder om de buffering (van de wortelzone) van de aanwezige vegetatie. Hoewel het habitatype gevoelig is voor de depositie van stikstof, zijn afzettingen door rivier en wind en toepassen van juist beheer belangrijker in behoud en vorming van het habitatype (Ministerie van LNV, 2008g).
- Heischrale graslanden [H6230] hebben te leiden onder atmosferische depositie. De buffercapaciteit moet voldoende zijn om dit te kunnen compenseren. Naast voldoende aanvoer van buffers is ook de hydrologische situatie belangrijk en is verdroging naast verzuring een factor die bijdraagt aan de achteruitgang van het habitatype. Verder vormt de kortlevende zaadbank en de beperkte dispersiecapaciteit (beperkt door gering aantal bronpopulaties en de grote afstand tussen deze populaties) een rol bij de beperkte ontwikkeling van het habitatype (Ministerie van LNV, 2008h).
- Voor hoogvenen en bijbehorende bossen (habitattypen [H7110], [H7120] en [H91D0]) is de hydrologie van het systeem leidend voor het ontstaan en het behoud (Ministerie van LNV, 2008i; 2008m; 2009g). Dit habitatype is zeer gevoelig voor verhoogde depositie voor stikstof, omdat in een goed functionerend hoogveensysteem stikstof de beperkende factor voor plantengroei vormt (Ministerie van LNV, 2008i). Verhoogde stikstofdepositie versterkt de negatieve effecten van een verstoorde waterhuishouding. In hoogveen met onvervuilde neerslag is stikstof beperkend voor de groei van vaatplanten, doordat de veenmossen het grootste deel van de stikstofdepositie opnemen en in de waterverzadigde veenmoslaag ook omzetting in stikstofgas optreedt, waardoor nauwelijks anorganisch stikstof doordringt in de wortelzone van vaatplanten. Bij een

hogere stikstofdepositie kunnen de veenmossen niet meer alle stikstof opnemen en treedt doorslag naar de wortelzone van vaatplanten op. Pijpenstrootje en berken kunnen dan het hoogveen overwoekeren. Doordat deze vaatplanten bij lagere grondwaterstanden nog steeds verdampen, kan de waterstand dieper wegzakken en verliest het veenpakket (een deel van) zijn hydrologische werking. Daarnaast kan door dominantie van pijpenstrootje of berken de groeicondities voor veenmossen ernstig verslechteren (beschaduwning, verdroging), waardoor de sponswerking van de veenmoslaag afneemt. De achtergrond stikstofdepositie in Nederland is echter zo hoog, dat ook bij een natuurlijke, onverstoorde waterhuishouding, beheermaatregelen nodig zijn voor behoud van hoogveen. Aan de gewenste hydrologische condities kan slechts lokaal met veel kunst en vliegwerk, door het dempen van sloten en bouwen van dammen, worden voldaan. De depositie van stikstof is weliswaar de afgelopen decennia gedaald, maar nog steeds wordt de kritische depositiewaarde overschreden. In hoogveengebieden geldt dat de betrokken habitattypen stikstofgevoelig zijn, maar dat herstel van de waterhuishouding veruit prioriteit heeft om kwaliteitsverbetering en uitbreiding te realiseren. Ook bij de hoge huidige achtergronddepositie is voortdurend beheer nodig om de effecten van verdroging en vermesting door stikstof teniet te doen. Met andere woorden: extra stikstofdepositie draagt vooral in verdroogde systemen bij aan de slechte staat van instandhouding.

Voor overgangs- en trilvenen [H7140] is de situatie vergelijkbaar, waarbij een stabiele hoge grondwaterstand belangrijk is voor de ontwikkeling. Hoewel stikstofdepositie een belangrijk rol speelt, zijn zaken als de aanvoer van basenrijk en ijzerrijk grond- of oppervlaktewater, het uitblijven van eutrofiëring door meststoffen en maaibeheer om verbossing tegen te gaan, ook belangrijk voor de ontwikkeling (Ministerie van LNV, 2009h).

- Pioniersvegetaties met snavelbiezen [H7150] zijn pioniergemeenschappen op kale zandgrond in natte heiden. De vegetatie is gebonden aan venige grond met een constante waterstand dicht aan het maaiveld. Het habitatype is gevoelig voor stikstofdepositie, wat de successie naar natte heiden en pijpenstrootjerijke vegetaties versnelt. Plaggen zet deze ontwikkeling terug en het is ook juist het uitblijven van dergelijk beheer waardoor het habitatype niet veel voorkomt. Ook verdroging is een factor die een negatief effect heeft op het habitatype (Ministerie van LNV, 2009i).
- Galigaanmoerassen [H7210] zijn gevoelig voor de depositie van stikstof. Over de precieze achteruitgang in Nederland is echter weinig informatie beschikbaar. Bovendien is het ook niet duidelijk welke factoren de nieuwvestiging van galigaan belemmeren (Ministerie van LNV, 2008j). Mogelijk spelen naast stikstofdepositie ook andere factoren een rol.
- In Nederland komt slechts op één plek veldbies-beukenbos (H9110) voor. Op basis van de informatie is het moeilijk om algemene uitspraken over het habitatype te doen. Hoewel gevoelig voor de depositie van stikstof, lijkt vooral de omstandigheden op de standplaats belangrijk te zijn. Het gaat hierbij om de bodem (vuursteeneluvium, voedselarm en zuur) en klimaat (koel en vochtig) (Ministerie van LNV, 2008k).
- Eiken-haagbeukbossen [H9160] zijn vaak gebonden mineraalrijke gronden (leem of oude klei) en belangrijk is de capillaire opstijging van basenrijk grondwater voor de buffering. De zuurgraad is belangrijk (en stikstofdepositie kan hier een bijdrage aan leveren), maar deze is ook sterk afhankelijk van de aanwezige boomsoorten (Ministerie van LNV, 2009j).
- Oude eikenbossen (habitatype H9190) zijn oude bossen op leemarme zandbodems. Stikstofdepositie heeft een belangrijke rol in achteruitgang van dit habitatype. Samen met de vegetatiesuccessie en uitblijven van bosbeheer is de structuur van het relatief open bos, dicht geworden en is een grasmatt ontstaan. Achteruitgang van

stikstofdepositie is al tientallen jaren gaande, belangrijk is het terugbrengen van actief bosbeheer, omdat spontane herontwikkeling niet meer is voorzien. Ook liggen mogelijkheden voor herontwikkelingen in het grote oppervlakte aangeplante naaldbos (Ministerie van LNV, 2008l). Gezien de dalende trend van de stikstofdepositie, lijkt het uitblijven van actief beheer de beperkende factor, omdat een spontane herontwikkeling van kwalificerende waarden niet voorzien is.

- Vochtige alluviale bossen [H91E0] van het beekbegeleidende soorten zijn in kwaliteit achteruitgegaan. Hoewel het type gevoelig is voor depositie van stikstof, is de achteruitgang hoofdzakelijk het gevolg van veranderingen in de hydrologie. In het bijzonder verdroging door het rechtekken en verdiepen van beken heeft een effect gehad. Ook vermesting uit de omgeving en bosbouw zijn factoren die een negatief effect hebben op dit habitatype (Ministerie van LNV, 2008n).

Met andere woorden: voor de habitattypen waarvoor significante effecten als gevolg van de stikstofdepositie niet zijn uitgesloten, spelen naast stikstofdepositie nog veel andere factoren een rol in de achteruitgang en ontwikkeling van habitattypen.

5.4

CUMULATIEVE EFFECTEN

In een Passende Beoordeling is het nodig om een beschouwing te geven van de cumulatie van effecten. Immers als een project op zichzelf slechts geringe effecten heeft, kan het effect aanzienlijk zijn in combinatie met een aantal andere projecten met geringe effecten. In dit geval gaat het om cumulatie van effecten als gevolg van stikstofdeposities.

Een belangrijke ontwikkeling in de regio is het ontwikkelen van het gebied Klavertje 4. Voor deze ontwikkelingen zijn reeds plannen vastgesteld en m.e.r.-procedures afgerond (o.a. een aanvulling van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg). Daarnaast is er een intergemeentelijke structuurvisie in procedure gebracht en is in dat kader een MER en Passende Beoordeling opgesteld. Deze ligt (april 2012) ter toetsing voor bij de commissie m.e.r. In het MER en de Passende Beoordeling is geconstateerd dat de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 niet leidt tot een toename van de stikstofbelasting ten opzichte van de huidige situatie. Wel kan er sprake zijn van een verminderde afname ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Die verminderde afname is beperkt en gerelateerd aan de (mogelijke) nieuwvestiging van industriële bedrijven in enkele bedrijventerreinen (werklocaties of klavers genoemd) in het Klavertje 4 gebied. Om dergelijke effecten uit te sluiten is in het ontwerp bestemmingsplan voor het bedrijventerrein Trade Port Noord (enkele klavers) vestiging van bedrijven met relevante emissies van stikstof uitgesloten.

Daarnaast zijn een aantal andere ontwikkelingen voorzien. Het samennemen (actualiseren en integreren) van bestemmingsplannen, aanpassen van regels, bouw van woningen en reconstructie van bestaande wegen (mits geen toename van verkeer is voorzien) leiden niet tot veranderende stikstofdeposities. Dit geldt echter niet voor de volgende ontwikkelingen (website gemeente Peel en Maas):

- Uitbreiding van de champignonkwekerij in Kessel. Hiervoor is een quick scan flora en fauna gedaan. Effecten zijn uitgesloten, maar het blijkt uit het stuk niet of er sprake is van een toename van uitstoot als gevolg van de uitbreiding.
- Vestiging plantenkwekerij in Helden, niet bekend wat de exacte uitvoering behelst, maar indien een kassencomplex is voorzien leidt dit mogelijk tot meer uitstoot.

- Vestiging van een paardenhouderij in Maasbree leidt mogelijk tot een gering toename van uitstoot.
- Vestiging van een vleeskalverhouderij aan de Vissersweg in Meijel leidt tot een toename van depositie van stikstof
- Realisatie van luchtvaartterrein (Traffic Port) in Maasbree. Dit leidt mogelijk tot verhoogde uitstoot.
- Vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf aan de Sevenumse Dijk in Maasbree. Het nieuwe bedrijf leidt mogelijk tot een toename van depositie.
- Uitbreiding bestaand bedrijventerrein "De Wielen" in Meijel. Afhankelijk van de aard van de bedrijven is het mogelijk dat de depositie van stikstof toeneemt.

Gezien de voorziene ontwikkelingen in de gemeente Peel en Maas, is cumulatie van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie niet uit te sluiten. In nadere toetsingen dient hier aandacht aan te worden besteed. Indien maatregelen genomen worden (effect- of brongericht) zijn effecten mogelijk uit te sluiten.

5.5

SYNTHESE

Enkele scenario's voorzien in een toename van depositie van stikstof in overbelaste systemen. Significante effecten zijn niet bij voorbaat uitgesloten, hoewel het ene alternatief/variant/scenario meer belastend is dan het andere. Verder zijn scenario's voorzien die leiden tot een afname voor alle Natura 2000-gebieden.

In relatie tot de aanvullende informatie die door de Commissie is gevraagd, zijn uit deze resultaten en de informatie zoals die is opgenomen in de MER voor de Structuurvisie de volgende conclusies af te leiden:

- De mogelijke groei van veehouderijen, anders dan de intensieve veehouderij, kan (indien niet getoetst zou worden aan de Natuurbeschermingswet) leiden tot een toename van de stikstofbelasting op de Natura2000-gebieden gelegen in de omgeving van de gemeente Peel en Maas.
- De invloed van de intensieve veehouderij op de stikstofdepositie op de Natura2000-gebieden en overige natuurgebieden in en rondom de gemeente Peel en Maas is aanzienlijk groter dan die van de melkrundveebedrijven
- Uitgaande van de worst-case alternatieven (worst case intensieve veehouderij inclusief nieuwvestigingen uit het MER voor de Structuurvisie en de worst case intensieve veehouderij en melkrundvee uit de aanvulling van het MER) en stallen die voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit Huisvesting, zou er sprake zijn van een aanzienlijke toename van de stikstofbelasting en negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Het benutten van de planologische mogelijkheden die direct en indirect geboden worden in het voorontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke "ontwikkeling"

- Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van extra emissie reducerende staltechnieken, zoals die vereist zijn voor nieuwe stallen uit de Verordening Stikstof, is er ook bij de aangevulde worstcase situatie sprake van een stikstofbelasting op Natura2000-gebieden die onder het gehanteerde referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (vergunde situatie gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie) ligt. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande technieken, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet
- Een ontwikkeling waarbij er geen sprake is van de inzet van dergelijke extra technieken, maar er wel sprake van een ruimtelijke herverdeling (groei en krimp) is in principe mogelijk ook bij inzet van de “standaard” emissiearme technieken op basis van het Besluit Huisvesting
- Voor een groei van de veehouderij is de inzet van die technieken een vereiste omdat er anders negatieve gevolgen voor Natura2000 gebieden kunnen optreden. Voor grotere veehouderijen zijn er op basis van de IPPC-richtlijn al extra eisen t.a.v. emissiereductie. Dat geldt ook voor nieuwe stallen op basis van het beleid van de provincie Limburg (aankondiging verordening)
- Praktisch gezien is de inzet van dergelijke technieken ook voor de overige veehouderijen nodig, om voldoende milieuruimte voor ontwikkeling te kunnen creëren.
- Theoretisch is een vermindering tot 25% mogelijk, maar gezien de mogelijke groei van veehouderijen, emissies van bestaande stallen, beperkingen t.a.v. de gebruiksmogelijkheden of betaalbaarheid van emissie reducerende technieken, zal de te behalen milieuwinst kleiner zijn, bijvoorbeeld een reductie van 25 tot 40% van de bestaande vergunde emissie.

Daarnaast spelen in de betrokken Natura 2000-gebieden nog verschillende andere zaken een rol bij de ontwikkeling van kwalificerende natuurwaarden. Door het nemen van bron- of effectgerichte maatregelen is het mogelijk om de uitstoot of effecten van stikstofdepositie te beperken in overbelaste systemen. Bij brongerichte maatregelen moet gedacht worden aan implementatie van nieuwe technieken of verandering van de systemen (bijvoorbeeld toepassen van extra emissie reducerende technieken) waardoor de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied niet toeneemt. Bij effectgerichte maatregelen kan gedacht worden aan bijvoorbeeld plaggen. Het plaggen van de gevoelige delen leidt tot een afname van stikstof in het systeem die vele malen groter is dan de verhoogde depositie. Maar er kan ook worden geacht aan maatregelen die bijvoorbeeld de hydrologie verbeteren of de bemesting in de omgeving doen afnemen. Deze maatregelen houden geen direct verband met stikstofdepositie, maar verbeteren de situatie mogelijk dusdanig, dat van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie geen sprake meer is.

Dergelijke maatregelen komen aan bod in een Passende Beoordeling waarin de ADC-toets verder is uitgewerkt. Het is belangrijk om te realiseren dat hoe kleiner de toename van depositie is, hoe geringer de vereiste inspanning ter voorkomen van effecten zal zijn. In het kader van Natura 2000 heeft het daarom de voorkeur te kiezen voor de variant waarin de uitstoot van stikstof zoveel mogelijk beperkt wordt.

Verder dient in een Passende beoordeling meer gedetailleerd aandacht te worden besteed aan de toename van depositie op stikstofgevoelige habitattypen en problematiek van de habitattypen in de Natura 2000-gebieden waar een toename is voorzien.

HOOFDSTUK

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1

CONCLUSIES

- De aanpassingen als gevolg van het vaststellen van de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Peel en Maas leiden mogelijk tot veranderingen van de stikstofdepositie. Cumulatie van stikstof in de bodem leidt tot vermeting en verzuring. Uiteindelijk heeft dit mogelijk gevolgen voor stikstofgevoelige habitattypen. Wanneer de kritische depositiewaarden van kwalificerende habitattypen overschreden worden, zijn significante effecten niet zonder meer uit te sluiten. Dit geldt voor zowel Natura 2000-gebieden in Nederland als in Duitsland.
- In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor alle omliggende Natura 2000-gebieden tot een overschrijding van de kritische stikstofdepositie van verschillende stikstofgevoelige habitattypen. Ook in de toekomst (2020) is nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien voor deze stikstofgevoelig habitattypen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de te verwachten verschillen in stikstofdepositie voor de verschillende alternatieven/varianten/scenario's in de onderzochte Natura 2000-gebieden.

Tabel 16

Depositieverschillen (mol N/ha/jr) van de alternatieven/varianten/scenario's vergeleken met de HS- vergund + CBS correctie .

Natura 2000-gebied	VKA beperkte groei	VKA meer groei	Sterke sturing	Opvullen bouwblokken	Worst case	VKA nulgroei zonder nieuwvestiging	VKA nulgroei IV/MRV	Worst-case IV/MRV	Worst-case Verordening
Swalmdal	-0,1	+2,0	-0,1	+7,3	+11,9	-1,3	-1,3	+13,2	-0,3
Leudal	+0,8	+5,0	+0,9	+14,4	+24,3	-2,3	-2,3	+26,0	-1,0
Sarsven en de Banen	-0,1	+1,6	-0,2	+5,5	+9,4	-1,0	-1,0	+10,2	-0,5
Groote Peel	-0,4	+3,7	-1,7	+12,6	+18,3	-1,2	-1,1	+21,7	-0,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	-2,1	+2,2	-1,8	+13,2	+22,1	-3,4	-3,4	+24,8	-1,2
Maasduinen	-1,5	+1,5	-2,4	+10,2	+17,5	-2,8	-2,8	+19,2	-0,8
Elmpter Schwalmbruch	-0,2	+1,8	-0,4	+6,8	+11,2	-1,3	-1,3	+12,4	-0,5

Tantelbruch mit Elmpfer Bachtal und Teilen der Schwalmaue	-0,4	+1,3	-0,6	+6,1	+9,6	-1,3	-1,3	+10,6	-0,6
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	-0,7	+2,2	-1,2	+9,8	+17,5	-2,2	-2,2	+18,6	-1,1

- Voor de gebieden (zowel Nederlands als Duits) en alternatieven/varianten/scenario's waarvoor een toename van de stikstofdepositie is voorzien, zijn significante effecten niet op voorhand uit te sluiten. Bij een keuze voor een dergelijk alternatief/variant/scenario dient nog een ADC-toets te worden uitgevoerd.
- Een toename van stikstofdepositie in overbelaste systemen leidt mogelijk tot significante effecten. Hierbij plaatsen we echter de volgende kanttekeningen:
  - De verwachte toename van stikstofdeposities op de onderzochte Natura 2000-gebieden zijn laag en niet eens altijd meetbaar. De toename valt in veel gevallen weg binnen de jaarlijkse fluctuaties van stikstofdeposities.
  - Voor veel stikstofgevoelige habitattypen geldt dat stikstofdepositie niet de enige beperkende factor is. Naast depositie van stikstof is vooral een verstoorde hydrologische situatie een factor die een belangrijke impact heeft op aanwezige stikstofgevoelige habitattypen.
  - Door het nemen van maatregelen (in overleg met bevoegd gezag en beherende instanties) worden mogelijke effecten teniet gedaan en zijn significante effecten te voorkomen.
  - Cumulatie van effecten is in geringe mate mogelijk. Effectgerichte maatregelen doen ook effecten van andere initiatieven teniet. Wanneer voldoende brongerichte maatregelen worden genomen is van cumulatie mogelijk niet eens sprake. Hier moeten nadere toetsingen (mogelijk van andere initiatieven) uitsluitel over geven.

De invloed van de intensieve veehouderij op de stikstofdepositie op de Natura2000-gebieden en overige natuurgebieden in en rondom de gemeente Peel en Maas is aanzienlijk groter dan die van de melkrundveebedrijven. Dit omdat de intensieve veehouderij sterker is vertegenwoordigd in de gemeente Peel en Maas. Uitgaande van de worst-case alternatieven (worst case intensieve veehouderij inclusief nieuwvestigingen uit het MER voor de Structuurvisie en de worst case intensieve veehouderij en melkrundvee uit de aanvulling van het MER voor het bestemmingsplan) en stallen die voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit Huisvesting, zou er sprake zijn van een aanzienlijke toename van de stikstofbelasting en negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden. Een dergelijke ontwikkeling past niet binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet. Het benutten van de planologische mogelijkheden die direct en indirect geboden worden in het voorontwerp bestemmingsplan, is dus niet mogelijk bij een dergelijke "ontwikkeling".

Indien er gebruik wordt gemaakt van de inzet van extra emissie reducerende staltechnieken, zoals die vereist zijn voor nieuwe stallen uit de Verordening Stikstof, is er ook bij de aangevulde worstcase situatie sprake van een stikstofbelasting op Natura2000-gebieden die onder het gehanteerde referentieniveau van de Natuurbeschermingswet (vergunde situatie

gecorrigeerd voor de feitelijke bezetting via de CBS-correctie) ligt. Uitgaande van de inzet van dergelijke technieken bij nieuwe maar ook bestaande technieken, is het dus mogelijk om gebruik te maken van de geboden planologische ruimte, binnen de randvoorwaarden van de Natuurbeschermingswet.

Een ontwikkeling waarbij er geen sprake is van de inzet van dergelijke extra technieken, maar er wel sprake van een ruimtelijke herverdeling (groei en krimp) is in principe mogelijk ook bij inzet van de “standaard” emissiearme technieken op basis van het Besluit Huisvesting.

Voor een groei van de veehouderij is de inzet van technieken die verder gaan dan die “standaard reductie” een vereiste omdat er anders negatieve gevolgen voor Natura2000 gebieden kunnen optreden. Voor grotere veehouderijen zijn er op basis van de IPPC-richtlijn al extra eisen t.a.v. emissiereductie. Dat geldt ook voor nieuwe stallen op basis van het beleid van de provincie Limburg (aankondiging verordening). Daarnaast zal het Rijk naar verwachting komen met een aanscherping van het Besluit Huisvesting (voor ammoniak en fijn stof), mede in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof.

6.2

AANBEVELINGEN

Voer brongerichte of effectgerichte maatregelen uit:

- Brongerichte maatregelen verkleinen de depositie van stikstof in op Natura 2000. Hierbij moet gedacht worden aan het verplichten en stimuleren van bijvoorbeeld nieuwe stalemissie beperkende technieken (zoals voorzien is in het kader van de nog vast te stellen provinciale verordening stikstof en Natura2000).
- Effectgerichte maatregelen richten zich op de effecten in de Natura 2000-gebieden. Hierbij is te denken aan maatregelen die de overmaat van stikstof in het systeem teniet doen. Maar het is ook mogelijk om een bijdrage te leveren aan andere maatregelen die andere knelpunten aanpakken. Bestudering van (concept)beheerplannen en overleg met beherende instanties leidt tot het vinden van geschikte maatregelen.
- Neem voorwaarden op in het (ontwerp) bestemmingsplan, die er op toezien dat het benutten van de geboden planologische mogelijkheden gepaard gaan met een zo laag mogelijke emissies van stikstof en zorg daarmee tot een evenredige verdeling van de schaarse milieuruimte.
- Neem een toets aan het voldoen aan de randvoorwaarden vanuit de Natuurbeschermingswet op in de planregels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied en ben zuinig(er) met het geven van directe bouwtitels (de bouwvlakken).
- Regel ontwikkelingen die in principe kunnen leiden tot belangrijke effecten op Natura2000-gebieden, zoals nieuwvestigingen van veehouderijen of omschakelingen naar veehouderijen via aparte planologische procedures.

Bij concrete initiatieven die gepaard gaan moet een toename van de stikstofemissies op andere effecten, moet de Passende Beoordeling worden toegespitst op de aanvraag voor de omgevingsvergunning en/of een nieuwe planologische procedure. Bij het nemen van voldoende maatregelen (bron- en effectgericht) zijn effecten te voorkomen. Hierbij is het belangrijk om te realiseren dat hoe groter de toename van stikstofdepositie is, hoe meer inspanning vereist is om de effecten te beperken.

BIJLAGE 1 Kaarten stikstofdepositie

BIJLAGE 2 Wijzigingen Natuurbeschermingswet 1998 door Crisis- en herstelwet

Hieronder volgen de wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 door de Crisis- en herstelwet. Ten aanzien van de reductie van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden:

- Bevoegde gezagen hebben een aanschrijvingsbevoegdheid om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke). Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.
  - Rijk, provincies en andere overheden maken afspraken om een dalende lijn van de stikstofdepositie te bewerkstelligen en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken: dit vormt ten juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie (artikel 19kg). De wet verplicht overheden om afgesproken maatregelen te realiseren.
  - De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet-gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004) toetst het bevoegd gezag niet bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder voorwaarde dat per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd).

Ten aanzien van bestaand gebruik:

- De vrijstelling van de vergunningplicht en de aanschrijvingsbevoegdheid blijven gelden voor bestaand gebruik (peildatum 1 oktober 2005) dat onverhoopt niet in het beheerplan wordt opgenomen (wijziging artikelen 19c en 19d, derde lid).
De bevoegdheid tot het treffen van passende maatregelen komt, vanaf het moment dat het beheerplan is vastgesteld, te liggen bij het gezag dat, als voor het bestaand gebruik een vergunning zou zijn vereist op grond van artikel 19d, eerste lid, Nb-wet, het bevoegd gezag zou zijn voor vergunningverlening. In de meeste gevallen zijn dat Gedeputeerde Staten; soms is dat de minister van EL&I (Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998).
- Het beschermingsregime van de oude doelen (bijvoorbeeld van Beschermd Natuurmonumenten) van Natura 2000 verlicht door de Crisis- en herstelwet. Het huidige regime van artikel 19a e.v. Natuurbeschermingswet blijft van toepassing. Voor oude doelen geldt een lichter regime van artikel 19ia in samenhang met artikel 16 van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat voor mogelijk significante effecten op oude doelen geen Passende Beoordeling, voorzorgtoets of ADC-toets vereist is (hierbij gaat het om moeilijk te meten doelen als 'weidsheid' en 'stilte'. Bovendien geldt dat voor oude doelen de externe werking van projecten niet vergunningplichtig is, tenzij anders vermeldt in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied. Het blijft verboden zonder vergunning handelingen te verrichten die mogelijk schadelijk zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument. Als voor een activiteit op drong van beide regimes (Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument) een vergunning is vereist, is maar één vergunningaanvraag nodig bij hetzelfde bevoegd gezag (artikel 19ia, tweede lid).
- Het nieuwe artikel 19kb Nb-wet biedt een basis om bij ministeriële regeling regels te stellen over de wijze waarop de gevolgen voor Natura 2000-gebieden worden vastgesteld, met het oog op de vergunningverlening en de vaststelling van plannen.

Deze regels kunnen onder meer verplichte rekenmodellen, onderzoeksmethoden of meetmethoden voorschrijven voor de beoordeling van de effecten. Het is ook mogelijk, op grond van een ecologische onderbouwing, geografische beperkingen aan het te onderzoeken gebied te stellen.

- In de wet staat nu expliciet dat tegen het besluit tot vaststelling van een beheerplan op grond van artikel 39 beroep open staat bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en welke onderdelen van het beheerplan voor beroep vatbaar zijn. Dit zijn de beschrijvingen in het beheerplan van handelingen die het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar brengen, en de daarbij in voorkomend geval aangegeven voorwaarden en beperkingen. Niet voor beroep vatbaar zijn de onderdelen van het beheerplan die de beschrijving bevatten van het – op uitvoering gerichte – beleid dat het desbetreffende bevoegd gezag wenselijk acht, waaronder de fasering en prioritering.
- De aanleg, het beheer en onderhoud van rijksinfrastructuur hebben mogelijk effecten op Natura 2000-gebieden. Bij de voorbereiding van een tracébesluit als bedoeld in artikel 15, eerste lid, Tracéwet en bij de voorbereiding van een wegaanpassingsbesluit als bedoeld in artikel 9 Spoorwet wegverbreding wordt in dat geval een ‘natuurtoets’ verricht. Daarbij worden alle mogelijke effecten van het project in beeld gebracht. Die natuurtoets komt overeen met de natuurtoets die op grond van de Nb-wet plaatsvindt bij de beoordeling van een vergunningaanvraag. Daarom is de plicht om een Passende Beoordeling uit te voeren, nu geïntegreerd in de besluitvorming voor een tracébesluit of een wegaanpassingsbesluit en is de vergunningplicht van de Natuurbeschermingswet niet meer van toepassing. In verband met de verantwoordelijkheid van de Minister van EL&I voor de natuurbeschermingsregelgeving is geregeld dat het wegaanpassingsbesluit of het tracébesluit in gevallen waar de natuurtoets deel van uitmaakt in dat besluit, in overeenstemming met de Minister van EL&I wordt genomen.
- In artikel 19a, eerste lid, is nu geregeld dat het Rijk projecten en andere handelingen van nationaal belang kan aanwijzen (bij of krachtens algemene maatregel van bestuur) die bij voorkeur worden opgenomen in het beheerplan. Hierbij gaat het in om infrastructurele werken zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, landelijke spoorwegen, hoofdvaarwegen, luchthavens en waterkeringen, inclusief zandsuppleties, en om projecten en andere handelingen die van belang zijn voor economisch relevante sectoren, zoals bijvoorbeeld de schelpdiervisserij. Het is aan het gezag dat het beheerplan vaststelt om te besluiten om de aangewezen projecten en handelingen ook daadwerkelijk op te nemen in het beheerplan. Wanneer dat gebeurt, zijn deze projecten en handelingen vergunningvrij en kunnen de in het geding zijnde natuurbelangen integraal en gebiedsgericht worden afgewogen tegen deze projecten en andere handelingen.
- In artikel 19a, tiende lid, is geregeld dat wanneer in het beheerplan projecten met mogelijk significante effecten zijn opgenomen, er voldaan wordt aan de voorwaarden van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Een beheerplan waarin dergelijke projecten worden opgenomen, kan pas worden vastgesteld indien een Passende Beoordeling van de gevolgen voor het gebied is gemaakt.
- In artikel 19kc is de bevoegdheid opgenomen om bij ministeriële regeling en meldplicht voor bepaalde activiteiten in te voeren. Deze meldplicht is bedoeld voor uitzonderlijke gevallen. In beginsel moet een goed beeld bestaan van alle activiteiten die mogelijk verslechterende of significant versturende effecten hebben op de natuurwaarden aan de hand van:
  - de informatie in het beheerplan en;
  - de informatie op basis van de verleende Natuurbeschermingswetvergunningen en;
  - de informatie die bij de overheid aanwezig is op basis van andere verleende vergunningen of gedane meldingen.

- De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) is het Bevoegd Gezag voor alle activiteiten met betrekking op rijksinfrastructurele werken, primaire waterkeringen in beheer bij het Rijk, zandsuppleties, luchthavens, inclusief handelingen met betrekking tot het onderhoud daarvan.

BIJLAGE 3 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden Duitsland

BIJLAGE 4

Literatuurlijst

- Adviesgroep Huys, 2009. Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese wetgeving. Perspectief van een programmatische aanpak. 19 juni 2009.
- ARCADIS, 2011. Milieueffectrapport Structuurvisie en Bestemmingsplan buitengebied Peel en Maas. In opdracht van de gemeente Peel en Maas.
- Commissie Trojan, 2008. Stikstof/ ammoniak in relatie tot Natura 2000. Een verkenning van oplossingsrichtingen in opdracht van de Minister van LNV.
- Dobben, H.I. van & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.
- Janssen, J.A.M. & Schaminée, J.H.J., 2003. Europese Natuur in Nederland. Habitattypen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007a. Natura 2000-gebied 139 - Deurnsche Peel & Mariapeel *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. juni 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007b. Natura 2000-gebied 140 - Groote Peel *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007c. Natura 2000-gebied 146 - Sarsven en De banen *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. oktober 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007d. Natura 2000-gebied 147 - Leudal *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007e. Natura 2000-gebied 148 - Swalmdal *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007f. Natura 2000-gebied 145 - Maasduinen *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. juni 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Langan, S.J. & M. Hornung, 1992. An application and review of the critical load concept to the soils of northern England. *Environmental Pollution* 77: 205-210.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV, 2006. Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten.
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Swalmdal. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Leudal. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Sarsven en de Banen. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Groote Peel. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Deurnsche Peel & Mariapeel. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Maasduinen. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*

- Ministerie van LNV, 2008a. Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden.
- Ministerie van LNV, 2008b. Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista* (H2310). H2310 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008c. Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen (H2330). H2330 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008d. Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten – *Littorelletalia uniflorae* (H3110). H3110 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008e. Droge Europese heide (H4030). H4030 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008f. *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland (H5130). H5130 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008g. *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem (H6120). H6120 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008h. *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) (H6230). H6230 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008i. *Actief hoogveen (H7110). H7110 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008j. *Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae* (H7210). H7210 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008k. Beukenbossen van het type *Luzulo-Fagetum* (H9110). H9110 versie 1 sept 2008 .doc. Gepubliceerd op de website van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008l. Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur* (H9190). H9190 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008m. *Veenbossen (H91D0). H91D0 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008n. *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinusexcelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (H91E0). H91E0 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Minister van LNV, 2009a. Brief aan de Tweede Kamer betreffende vergunningverlening Natuurbeschermingswet 1998. 2 juni 2009.
- Minister van LNV, 2009b. Brief aan de Tweede Kamer betreffende Natura 2000. 30 juni 2009.
- Ministerie van LNV, 2009c. Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea* (H3130). H3130 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2009d. Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische *Chara* spp. vegetaties (H3140). H3140 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2009e. Dystrofe natuurlijke poelen en meren (H3160). H3160 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.

- Ministerie van LNV, 2009f. Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* (H4010). H4010 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009g. Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is (H7120). H7120 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009h. Overgangs- en trilveen (H7140). H7140 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009i. Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynscosporion* (H7150). H7150 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009j. Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het *Carpinion betuli* (H9160). H9160 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Planbureau voor de Leefomgeving, 2008. Ammoniak in Nederland. PBL-publicatienummer 500125003.
- Steunpunt Natura 2000, 2008. Stappenplan Cumulatietoets.
- Steunpunt Natura 2000, 2009. Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet.

Website

- Commissie MER, veelgestelde vragen thema natuur:
<http://www.commissiemer.nl/themas/natuur/veelgestelde vragen>
- Gemeente Peel en Maas: <http://www.peelenmaas.nl/>
- Ministerie van EL&I: <http://www.rijksoverheid.nl>
- Planbureau voor de Leefomgeving: <http://www.pbl.nl>
- Ruimtelijke plannen: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
- Tip en praktijkvoorbeelden plan-MER:
http://docs1.eia.nl/cms/tips_praktijkvoorbeelden_plan_mer.pdf
- Natura 2000-gebieden in Duitsland: <http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/natura2000-meldedok/de/fachinfo/listen/gebiete>

Colofon

PASSENDE BEOORDELING STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED PEEL EN MAAS

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Peel en Maas

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Jordy Houkes
Gijs Kos

GECONTROLEERD DOOR:

Henk Ullenbroeck

VRIJGEGEVEN DOOR:

Henk Ullenbroeck

1 september 2011

076375299:0.1

ARCADIS NEDERLAND BV

Utopialaan 40-48

Postbus 1018

5200 BA 's-Hertogenbosch

Tel 073 6809 211

Fax 073 6144 606

www.arcadis.nl

Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.